Igazságügyi Minisztérium Bv. Országos Parancsnokság kiadványa

Belső használatra

Heti HÍRADÓ

XII. ÉVFOLYAM, 44. SZÁM — ÁRA: 1,50 FORINT — 1979. NOVEMBER 3.

AZ ELMÚLT HÉT

AZ ENSZ NAMÍBIA TANÁCSÁNAK rendkívüli ülésével hétfőn New Yorkban megkezdődött a namíbiai szolidaritási hét. Waldheim főtitkár és Salim Ahmed Salim, a közgyűlés soros elnöke a világszervezet korlátlan támogatásáról biztosította Namíbia népét. Akprode Clark, az ENSZ apartheidellenes bizottságának elnöke sürgette a Biztonsági Tanácsot: tegyen végre hatékony lépéseket annak érdekében, hogy Namíbia népe elnyerje valódi szabadságát és függetlenségét. Vlagyimir Kravec, Ukrajna ENSZ-delegátusa a szocialista országok nevében elmondott beszédében rámutatott: a Dél-afrikai Köztársaság csupán több kapitalista állam segítségével, azok széles körű politikai, gazdasági és katonai támogatásával képes fenntartani Namíbia megszállását, és arra készül, hogy Rhodesiához hasonlóképpen bábkormányt juttasson hatalomra.

A LESZERELÉSÉRT FOLYTATOTT AKCIÓHÉT keretében a béke hívei tömeges felvonulásokat szerveztek az Egyesült Államok különböző városaiban. A New York-i tüntetők a város üzleti központjában, a Wall Streeten vonultak fel, ilyen jelszavakkal: „Le a neutronhalállal!", „Szüntessék be a tömegpusztító fegyverek gyártását!", „Elég a nukleáris fegyverekből!", „Fékezzék meg a fegyverkezési hajszát!" A tőzsde épülete előtt tartott tömeggyűlés szónoka, Daniel Ellsberg professzor, a háborúellenes mozgalom egyik aktivistája is a nukleáris fegyverkezés beszüntetésére, az új típusú nukleáris fegyverek kidolgozásának leállítására szólított fel.

BEGIN IZRAELI MINISZTERELNÖK megegyezésre jutott koalíciós partnereivel a kormány átalakításáról, és így a Dajan külügyminiszter lemondását követően kialakult kormányválságot legalábbis átmenetileg sikerült áthidalnia. A most elfogadott kormányátalakítási tervezet a hét végén kerül kabinet elé. A külügyminiszteri posztot továbbra is Begin tölti be, míg más „vállalkozó" nem akad. Az izraeli kormányfő először Jigael Jadin miniszterelnök-helyettesnek ajánlotta fel a külügyminiszteri posztot, de az nem fogadta el arra hivatkozva, hogy nem ért egyet a kormánynak az Izrael által megszállt nyugati parttal kapcsolatos politikájával.

A JAPÁN PARLAMENT RENDKÍVÜLI ÜLÉSSZAKÁN, amelyet keddre hívtak össze, elmaradt a legfontosabb napirendi pont tárgyalása, a képviselők nem dönthettek az új kormányfő személyéről. Ohira miniszterelnök kormánya — az alkotmányos előírásoknak eleget téve — az általános választásokat követően formálisan benyújtotta lemondását, minthogy azonban az alsóházban többséget élvező Liberális Demokrata Párt meghasonlott vezérkara képtelen volt jelöltet állítani a kormányfői posztra, a jelenlegi kabinet egyelőre hivatalban marad. Így kirobbant a kormánypárt mind ez ideig egyik legsúlyosabb belső bizalmi válsága, amely a korábbiaktól abban tér el, hogy nem a politikai színfalak mögött, hanem az egész ország nyilvánosságának beavatkozásával zajlik.

AZ ELSŐ JELENTÉSEK SZERINT Dél-Koreában államcsínnyel megdöntötték Pak Csong Hi diktátor hatalmát. Washingtonnak azonban módosítania kellett álláspontját, mert kiderült, hogy a diktátort saját titkosszolgálatának vezetője, Kim Dze Kju szándékosan, előre kitervelt módon gyilkolta meg. Cson Kju Ha miniszterelnök, aki az ország ügyvezető elnöke lett, a hadügy-, a belügy- és a külügyminiszterrel, valamint más magas rangú polgári és katonai személyek részvételével rendkívüli tanácskozást tartott a merénylet óta kialakult helyzetről. A dél-koreai eseményeket továbbra is megkülönböztetett figyelemmel követik Washingtonban. Az amerikai kormány változatlanul elsődleges fontosságot tulajdonít a Dél-Korea melletti katonai elkötelezettségének — jelentette ki a külügyminisztérium szóvivője.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK TOVÁBBRA IS FENNTARTJA a gazdasági blokádot Kuba ellen — jelentette be hivatalosan a State Department, a washingtoni külügyminisztérium hivatalos szóvivője, bizonyos Myles Frechette. A szóvivő a gyengébbek kedvéért hozzátette: a blokádprolongálás azért történik, hogy Washington ezzel is kimutassa: nem ért egyet Castro politikájával.

MURKO BACEDO BRAZIL MUNKAÜGYI MINISZTER törvénytelennek minősítette azt a sztrájkot, amelyben szakszervezeti források szerint mintegy 170 ezer, hivatalos források szerint pedig „mindössze" 30 ezer fémmunkás vesz részt Sao Paulóban. A munkások 83 százalékos béremelést követelnek (ez sem egyenlítené ki az inflációt), de a munkaadók eddig csak 66 százalékot ajánlottak fel. Az a tény, hogy a sztrájkot törvénytelennek minősítették, annyit jelent, hogy a résztvevőket fizetés nélkül elbocsáthatják.

LEONYID BREZSNYEV, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke, valamint Valéry Giscard d'Estaing francia köztársasági elnök táviratban üdvözölte egymást abból az alkalomból, hogy a Szovjetunió és Franciaország 55 esztendővel ezelőtt létesített diplomáciai kapcsolatokat egymással.

HIVATALOS LÁTOGATÁSRA kedden hazánkba érkezett Gaston Thorn luxemburgi külügyminiszter. A vendéget a Ferihegyi repülőtéren meghívója, Puja Frigyes külügyminiszter köszöntötte. A luxemburgi diplomácia vezetője fiatal kora óta részt vesz a politikai életben. Hazája kormányában már többször töltötte be a külügyminiszteri posztot. Az előző kormánynak miniszterelnöke volt. A jelenlegi kormányban ismét külügyminiszter és emellett a gazdasági ügyek minisztere is.

Megnyílt az európai leszerelési és biztonsági fórum

Belgiumban, Ostende mellett, De Haanban, megkezdte munkáját az európai leszerelési és biztonsági fórum. E fórumot az európai biztonság és együttműködés nemzetközi bizottsága készítette elő. A tanácskozásra 23 európai országból, Kanadából és az Egyesült Államokból érkeztek a legkülönbözőbb politikai és világnézeti irányzatokat képviselő társadalmi, politikai szervezetek megbízottai. Tizenöt nemzetközi szervezet, valamint az ENSZ is képviselteti magát. A tanácskozás megkezdésekor már 250 résztvevő volt jelen, és megérkeztek a delegációk: a Német Szövetségi Köztársaságból, Spanyolországból, Portugáliából és Franciaországból. Itt van minden szocialista ország delegációja — a magyar küldöttség is, amelyet *Kállai Gyula*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke vezet. A vendégfogadó Belgiumban a kormánykörök is érdeklődéssel kísérik a fórum munkáját: a tanácskozás előestéjén a részvevőket fogadta Simonet külügyminiszter is.

A fórumot *Jos van Eynde belga* államminiszter, a szocialista párt vezetőségének tagja nyitotta meg.

Liselotte Waldheim-Natural, a főtitkár személyes megbízottja, az ENSZ genfi leszerelési központjának igazgatója olvasta fel *Kurt Waldheim* főtitkár üzenetét, amely a konkrét leszerelési lépések szükségességét húzta alá. Ezután szólalt fel *Edgar Faure*, a francia nemzetgyűlés volt elnöke, aki méltatta mindazoknak a javaslatoknak a jelentőségét, amelyek a katonai kiadások csökkentésére irányulnak, köztük a szovjet kormányét, amely a megtakarított összeg egy részének átadását javasolja a fejlődő országoknak.

Alekszej Sityikov, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Szövetségi Tanácsának elnöke rámutatott: a politikai enyhülés folytatását, az egész európai kontinenst veszélyeztetik az új közép-hatótávolságú Pershing—2 rakéták és a szárnyas rakéták rendszeresítésére vonatkozó NATO-tervek. Ezek a tervek a SALT ellen irányulnak, és nehezen belátható folyamathoz vezetnek, mivel a Szovjetunió és szocialista szövetségesei szükségképpen ellenintézkedésekre kényszerülnének, hogy fenntartsák a katonai egyensúlyt.

Fred Warner Neal, a cloremonti egyetem (Egyesült Államok) professzora a nemzetközi Pugwash-konferencia képviseletében emelkedett szólásra. Kifejezte sajnálatát, amiért az Egyesült Államok a hetvenes évek végén nem tölt be kezdeményezőbb szerepet az enyhülés előmozdításában, amit az is tükröz, hogy a washingtoni kormány elutasította Leonyid Brezsnyev Berlinben tett legutóbbi javaslatait.

Ezután szólalt fel *Tadeusz Mlynczak*, a Lengyel Demokratikus Párt elnöke, a lengyel államtanács elnökhelyettese, majd Pentti Väänänen, aki Kalevi Sorsának, a Szocialista Internacionálé leszerelési munkabizottsága elnökének képviseletében arról szólt, hogy a Szocialista Internacionálé a maga konstruktív javaslataival elő kívánja segíteni az európai leszerelés folyamatát.

A fórum résztvevői munkabizottságokban, konkrét leszerelési problémák és javaslatok megvitatásával folytatták munkájukat.

Szovjet—dél-jemeni tárgyalások

A szovjet főváros vendége volt két napig *Abdul Fattah Iszmail*, a Jemeni Szocialista Párt Központi Bizottságának főtitkára, a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság államfője, aki *Leonyid Brezsnyevnek*, az SZKP Központi Bizottsága főtitkárának, a Legfelsőbb Tanács Elnöksége elnökének meghívására érkezett Moszkvába.

A legmagasabb szinten lezajlott tárgyalások végeztével szovjet—dél-jemeni barátsági és együttműködési szerződést írtak alá. A húsz évre szóló szerződésben a felek kijelentik: „Tovább erősítik a két ország megbonthatatlan barátságát, töretlenül fejlesztik politikai kapcsolataikat és mindenoldalú együttműködésüket." A Szovjetunió és a JNDK — hangoztatja a dokumentum — védelmi képességének erősítése céljából a létrejött megállapodásokkal összhangban folytatja katonai együttműködését. A szerződés értelmében a két állam aktívan küzd az általános és teljes leszerelésért, energikusan harcol az imperializmus mesterkedései, a kolonializmus, a fajüldözés összes formái és megnyilvánulásai ellen. Küzdenek a közelkeleti tartós és igazságos békéért, a válság átfogó rendezéséért. A dokumentum a két ország érdekeit érintő fontos kérdésekben konzultációkat irányoz elő, s bejelenti, hogy a békét fenyegető helyzetek kialakulása esetén a felek álláspontjuk koordinálása, a veszély elhárítása céljából is kontaktusba lépnek.

Marokkói nyilatkozatok

Mohamed Bucetta marokkói külügyi és együttműködési államminiszter az AFP-nek adott nyilatkozatában kijelentette:

Carter elnöknek az a döntése, hogy fegyvereket szállít Marokkónak, „teljesen helyénvaló és természetes" és „nem irányul senki ellen". Az Egyesült Államok kormányzata fokozott fegyverszállítással kívánja erősíteni a marokkói uralkodót a Nyugat-Szahara függetlenségéért küzdő Polisario Fronttal szemben.

Azzal az állítólagos washingtoni óhajjal kapcsolatban, hogy tárgyalások kezdődjenek a szaharai kérdés rendezéséről, Bucetta kijelentette: „Marokkó mindig hajlandó volt keresni a megoldást a térségben kialakult feszültség fölszámolása végett".

II. Hasszán marokkói király ugyanakkor a párizsi televízióban sugárzott nyilatkozatában másként vélekedett: „Marokkó számára a megoldást nem nemzetközi értekezletek vagy sokoldalú egyeztetések jelentik, hanem mindenekelőtt a terület fölötti uralom." Az uralkodó hozzáfűzte: országa nem mondott le „arról a jogáról", hogy az ellenség üldözése közben algériai területre lépjen.

Pravda-cikk a SALT—II.-ről

Minél inkább közeleg az az időpont, amikor az amerikai szenátusban szavazni kell a SALT—II. szerződés ratifikálásáról, annál leplezetlenebbé válnak egyes amerikai köröknek a ratifikálás megtorpedózását célzó mesterkedései — írja kommentárjában a moszkvai Pravda, rámutatva, hogy ezzel az egész emberiség számára veszélyt jelentő hadászati fegyverzetek tényleges korlátozását kívánják meghiúsítani.

Az Egyesült Államokban a szerződés körül kibontakozott vita bebizonyította, hogy az amerikaiak túlnyomó többsége támogatja a SALT—II. megállapodást.

Ez azonban, ahelyett hogy fékezné, sokkal inkább arra ösztönzi a szerződés ellenségeit, hogy lázasan felsorolják „ellenérveiket" abban reménykedve, hogy ha már a közvéleményt nem változtathatják meg, legalább a szenátusi szavazásra befolyást gyakoroljanak — írja a Pravda kommentárja, kiemelve, hogy a SALT—II. megállapodás a Szovjetunió számára éppúgy előnyös, mint az amerikai nép számára.

A SALT—II. szerződés mindeddig a legnagyobb lépés a hadászati fegyverkezési hajsza megfékezése felé. A Szovjetunió és az Egyesült Államok első ízben állapodott meg abban, hogy mennyiségileg és minőségileg egyaránt korlátozza hadászati nukleáris erőit.

A SALT—II. megállapodás elleni támadások jól tükrözik, hogy mennyire cinikus, önző és a szó szoros értelmében provinciális az a harc, amelyet bizonyos amerikai körök vívnak a szerződés ellen. Egyes politikusok, politikai ambícióik kielégítése érdekében, a hatalom megszerzését remélve, a szenátusi helyük megszerzése vagy megtartása érdekében semmitől sem riadnak vissza. Készek az egész emberiség sorsát kockára tenni. Ford és Kissinger, az Egyesült Államok volt elnöke és külügyminisztere, akik nemrég még maguk is részt vettek a SALT—II. tárgyalásokon, egy húron pendülnek azokkal, akik a szerződés „módosítását" követelik, s olyan más nemzetközi kérdésekkel akarják azt összekapcsolni, mint a „kubai szovjet katonai jelenlét" „az afrikai szovjet magatartás" mondvacsinált problémája.

A SALT—II. megállapodás hatályba lépését az egész világ várja — mutat rá a Pravda kommentárja.

A palesztin kérdés az ENSZ-közgyűlés előtt

Az ENSZ-közgyűlés különleges politikai bizottsága a palesztinai menekültek kérdését vitatta meg. A felszólalók hangoztatták, hogy a problémát nem lehet elválasztani a palesztin kérdés egészétől. A Közel-Keleten továbbra is fennálló feszültség egyik alapvető oka az, hogy Palesztina arab népét megfosztották törvényes nemzeti jogaitól.

Az iraki küldött rámutatott, hogy a palesztinai menekültek helyzete egyre romlik, miközben számuk állandóan nő, mert Izrael továbbra is elűzi őket szülőföldjükről. Burundi képviselője annak szükségességét hangsúlyozta, hogy részesítsék mindenoldalú támogatásban a Palesztinai Felszabadítási Szervezetet, a palesztin nép egyedüli törvényes képviselőjét.

A felszólalók arra is rámutattak, hogy a Camp David-i különalku nem fékezte Izrael agresszivitását, és nem tekinthető a közel-keleti kérdés valódi rendezését szolgáló egyezménynek.

Az ENSZ New York-i székházában megtartott ünnepi gyűléssel vette kezdetét az idei leszerelési akcióhét, amelyet az ENSZ-közgyűlés különleges leszerelési ülésszakon hozott határozat alapján évente rendeznek meg. Az akcióhét célja a világ közvéleményének mozgósítása és az államok békeerőfeszítéseinek támogatása.

Salim Ahmed Salim, az ENSZ-közgyűlés 34. ülésszakának elnöke a gyűlés résztvevőihez intézett üzenetében hangoztatta, hogy a fegyverzetek felhalmozása nemcsak a feszültséget növeli, hanem a világ fejlődésére is kedvezőtlenül hat. A nyomor és a vele párhuzamosan jelentkező fölösleges hadikiadások kihívást jelentenek a fejlődés elősegítését és az új gazdasági világrend megteremtését célzó ENSZ-határozatokkal szemben. Salim Ahmed Salim végezetül meggyőződését fejezte ki, hogy a leszerelési akcióhét segítséget nyújt olyan nemzetközi légkör kialakításához, amelyben konkrét lépések születhetnek az általános és teljes leszerelés érdekében.

Dán választások

A hivatalos végeredmény szerint az *Ankre Jörgensen* vezette szociáldemokrata párt nyerte a rendkívüli választásokat Dániában. A megerősödött szociáldemokraták valószínűleg kisebbségi kormányt alakítanak.

A választásra jogosult 3,7 millió dán választói testület mintegy 85 százaléka járult az urnákhoz. A 179 parlamenti hely közül eddig 175 sorsa dőlt el.

A szociáldemokraták a leadott szavazatok 38,3 százalékát kapták.

Kurd felkelők fegyveres támadása

Újabb összecsapások voltak a kurdisztáni Mahabadban és Bukanban a kurd felkelők és az iszlám gárdisták között.

Az Iráni Néppárt (Tudeh) Központi Bizottsága a kurd kérdés békés rendezésére szólított fel. Hangsúlyozta, hogy a kurd nép törvényes és igazságos követeléseit nem szabad azonosítani az ellenforradalmi erők felforgató tevékenységével. A szemben álló feleknek fel kell hagyniuk a fegyveres akciókkal, s tárgyalóasztal mellett kell véget vetniük a kurdisztáni tragédiának.

A TASZSZ jelentése szerint nyugtalanság észlelhető az iráni főváros tanulóifjúsága körében. A teheráni műszaki egyetem hallgatói nagygyűlésen hozott határozatban követelték, hogy hozzanak létre esti iskolákat a dolgozó ifjúságnak, biztosítsák a szabad politikai tevékenység jogát és vizsgálják felül a sah idején kiadott tankönyveket.

Reza Pahlavi az USA-ban

Az Egyesült Államok kormánya mentegetőző nyilatkozatot küldött az iráni kormánynak, miután a megdöntött sah *Reza Pahlavi* egy New York-i kórházban fekszik „rák erős gyanújával". Az amerikai külügyminisztérium előzetesen *Carter* elnök külön engedélyét kérte, hogy a „nem kívánatos személyekre" vonatkozó törvény alapján beutazási vízumot adjon az egyébként Mexikóban elő volt uralkodónak „kizárólag gyógykezelési célból".

Megfigyelők nem zárják ki azt a lehetőséget sem, hogy a volt sah betegsége csupán ürügy arra, hogy Reza Pahlavit a hatóságok jóváhagyásával mégis becsempésszék az Egyesült Államokba. A megdöntött iráni uralkodó New York-i gyógykezelését David Rockefeller, a Chase Manhattan Bank elnöke készítette elő.

Ősz a határban

Hajnalonta dértől fehérlik a határ, fagy keményíti a szántóföldeket. Az őszi vetésnek már a magágyban kellene lennie, de még van, ahol zúgnak, küszködnek a vetőgépek a száraz, merev talajjal. Másutt a kukoricakombájnok vonulnak ki, mert a közelgő tél nem enged egynapi pihenést sem.

A tavalyinál szervezettebben halad a munka a csongrádi határban. A gazdaságok nagy része végzett a vetéssel, földben van a búza, az őszi árpa meg egyenest zöldel. Néhány szövetkezetben még nem pihenhetnek meg a vetőgépek, a tárcsák és boronák, mert bevetelen táblák maradtak a jövő hétre is. A kiskundorozsmai József Attila Tsz-ben már csak a fagyos földbe tudják juttatni a kenyérnekvalót.

A vasi határban 45 ezer hektáron az őszi búzára ráhúzták a földet. Még kétezer hektárnyi vetés maradt hátra, s ezzel a nyugati megyében teljesítik a tervet.

A szolnoki földeket némi eső áztatta az utóbbi napokban, ennek hatására az elvetett magból a csíra már a napfény felé törne — ha lenne ilyen. Tulajdonképpen most nem is annyira több fény, mint inkább bőséges csapadék kellene a vetésnek. A Szolnok megyei Tanács megállapítása szerint 128 ezer hektárnyi búzát terveztek, s ebből 117 ezerrel végeztek is. Szabolcs-Szatmár megyében ugyancsak végéhez közeledik ez a munka. Jól haladnak a gépek a Viharsarokban, Körösök táján is, hiszen a vetésterület 94 százalékáról már levonultak a gépek. Amennyiben az elkövetkező napokban nem ázik át nagyon a talaj, akkor — egy-két gyengébb gazdaság kivételével — mindenütt befejezik a jövő évi kenyérnek való vetését. A munkaerő javát azután átcsoportosítják a kukoricatáblákra, ahol bizony, jócskán van még tennivaló.

Kivételes helyzetet tapasztaltunk Csongrád megyében. A táj déli fekvése, a munka szervezettsége és a gépesítés együtt lehetővé tette, hogy előbbre tartanak a kukorica betakarításával, mint más vidékeken. A hódmezővásárhelyi Rákóczi Tsz-ben majdnem egy hete törték le a tengerit a 2800 hektárról is. A mindszenti Lenin Tsz-ben is befejeződött ez a munka, de a gazdaságok túlnyomó többsége sem maradt el sokkal. Igaz, ezt csak úgy lehetett elérni, hogy folytatták az aratások idején kialakult kooperációt. Ha valamelyik szövetkezet földjein végeztek a kombájnok, azonnal átküldték a szomszéd határba. Például a kisteleki Magyar—Szovjet Barátság Tsz nagy teljesítményű masinái jóformán pihenés nélkül fordultak és mentek segíteni a homoki gazdaságoknak.

A többi megyében már vegyesebb a kép. Szolnoki jelentés szerint a Tisza táján a magtárba került a kukorica 50 százaléka. A Nyírségben viszont a kukoricaföldek 95 százalékán véget ért a munka. Országszerte tapasztaltuk, hogy a kukorica nedvességtartalma kisebb, mint tavaly, tehát a szárítókon gyorsan átszaladhat ez a fontos takarmány, kevesebb fűtőanyagot kell elhasználni, így kisebb lesz az önköltség is.

A mezőgazdasági területek harmadik legnagyobb gondja a cukorrépa felszedése és elszállítása. Most már a szállítás egyre szervezettebb, és a cukorgyárak korlátlan mennyiségben fogadják a répát. Ennek kedvezett a hűvösebb időjárás, nem kell félni, hogy a felszedett és prizmákba rakott répa veszítene minőségi értékéből, avagy megromlana. Békésben, Szabolcsban jól halad ez a munka, az ország másik végében, Vas megyében is jól szorgoskodnak, hiszen több község közös gazdasága túl van ezen a gondon is. A gyári vizsgálatok jelzései szerint kifizetődött a fáradozás, mert magas a cukorfok, tehát jó árat kapnak a szövetkezetek.

A szőlőkben és gyümölcsösökben is dolgoznak még. Igaz, a legtöbb helyen vége felé közeledik a szüret, sok helyen már csak böngésznek. Van, ahol katonák, másutt tanulók csoportjai láthatók a szőlősorok között. Mórahalmon a szegedi egyetemisták segítik a Homokkultúra Szakszövetkezet szüretét; másutt meg a lakosság apraja-nagyja szedi a fürtöket, hordja a puttonyokat, tölti a kádakat. Heves megyében három szövetkezet kivételével már ünnepelhetik is az új mustot, hiszen minden szőlőt leszedtek. A napokban Tolnában is már csak préselni kell, a Mátrában és Tokaj vidékén néhány táblán még várnak, mert hagyják az édes szemeket aszúsodni. A szőlősgazdák szerint kevesebb termett a vártnál, de a must édesebb a szokottnál, tehát jó évjáratú bor lesz az 1979-es feliratú hordókban.

Mihez kell építési engedély?

Egységes szerkezetbe foglalták és az Építésügyi Értesítőben most közreadták az építési engedélyezési eljárást szabályozó 1977. évi ÉVM rendeletet, illetve az azt kiegészítő, egységesítő módosításokat. Az egységes szerkezetű szöveg részletesen foglalkozik az építési engedélyhez kötött, a csupán bejelentés alapján elvégezhető, valamint azokkal az építési munkákkal, amelyekhez építési engedély és bejelentés nem szükséges.

Az állampolgárok lakó- és üdülőtelkein bejelentés alapján, de építési engedély nélkül elvégezhető a többi között olyan melléképület és melléképítmény építése, bővítése, felújítása, helyreállítása és átalakítása, amelynek következtében nem hoznak létre lakást, üdülőegységet, vagy tulajdonszerzési korlátozás alá eső más helyiséget. Az alaprendeletet kiegészítő módosítás szerint ezeknek az építési engedély nélkül, csupán bejelentés alapján felépíthető melléképületeknek a lebontásához nincs szükség építési engedélyre, s még bejelentést sem kell tenni, ha a bontás a szomszédos ingatlanok állékonyságát nem veszélyezteti.

Félreértések elkerülése végett hangsúlyozni szükséges, hogy nem a felépítés, hanem a lebontás végezhető el építési engedély és bejelentés nélkül a 200 légköbmétert meg nem haladó kisebb térfogatú — nem lakás célját szolgáló — épületek, továbbá bármilyen felvonulási és egyéb ideiglenes jellegű épület esetében is, feltéve, hogy azzal nem veszélyeztetik a szomszédos ingatlanokat. Az építési eljárásnak ez a könnyítése, egyszerűsítése sem ad azonban felmentést a város és községrendezési tervek, az általános érvényű kötelező építésügyi és egyéb tűzvédelmi, közegészségügyi, védőterületi, biztonsági hatósági előírások alól.

Ugyancsak összedolgozott, egységes szerkezetű szöveggel jelent meg az épületek és egyes építmények használatbavételének engedélyezési eljárásáról szóló alaprendelet és a módosító jogszabály. Ennek az a lényege, hogy a felvonók kivételével általában használatbavételi engedélyt csak azokra az építményekre kell kérni, amelyeknek munkálatait is építési engedély alapján végezték. Az új intézkedések hatályba léptek.

Magyar segítség Vietnamnak

A jövőben újabb öt magyar szerszámgép segíti a Hanoi Tran Hung Dao gépgyár munkáját. A szerszámgépeket a Csepel Művek szerszámgépgyára ajándékozta vietnami testvérüzemének. Az ünnepélyes átadáson megjelent Le Van Triet kohó- és gépipari miniszterhelyettes és Karsai Lajos hanoi nagykövet.

A két üzem kapcsolata, együttműködése hagyományos, 1960-ban kezdődött. Utóljára két évvel ezelőtt volt Csepel küldöttsége a hanoi gyár vendége és ezt a látogatást viszonozta tavaly a Tran Hung Dao gépgyár delegációja.

Nehézipari vállalatok tanácskozása

A fővárosban és agglomerációs övezetében működő nehézipari vállalatoknál 1975 óta évente 12 százalékkal nőtt a termelékenység, ez a fejlődési ütem 50 százalékkal nagyobb a minisztériumi átlagnál, amely ugyancsak dinamikusabb, mint az ország egész iparáé — állapította meg Juhász Ádám nehézipari államtitkár, a budapesti és környéki NIM-vállalatok és trösztök vezetőinek tanácskozásán.

A tárca vállalatai most érnek el a tízéves termelékenységfejlesztési programjuk első félidejéhez, s ebben az időszakban az ágazati összegezés szerint teljesítették az előirányzott feladatokat. Az eddiginél is szigorúbb és feszítettebb gazdálkodási követelmények azonban gyorsabb előrehaladást sürgetnek. Ezt segíti a vállalatok önkéntes termelékenységfejlesztési társulása. Nemrég alakult ilyen a Dunántúlon, kezdeti eredményei biztatók. Most a Budapesten és a főváros agglomerációs övezetében működő NIM-vállalatok jelentős része is létrehozza a termelékenységfejlesztési társulást, amelynek szerződését a tanácskozás után írják alá.

A kereskedelmi felügyelők tapasztalatai

Az év kilenc hónapjában 19 országos és 70 helyi vizsgálatot tartott a főváros és valamennyi megye kereskedelmi felügyelősége.

A felügyelőségek az idén eddig több mint 19 ezer ellenőrzést tartottak. Különös gonddal ellenőrizték a hatósági ármintézkedések végrehajtását, amit egészében megtelelőnek ítéltek. Az idén első ízben tartottak egységes elvek alapján országos vizsgálatot az idegenforgalmi főszezonban.

A több mint 4000 ellenőrzés a kereskedelmi és vendéglátó hálózatban a korábbinál kedvezőbb helyzetet talált, a vállalatok jól oldották meg az elszállásolás és az alapvető ellátás feladatait.

Megújul a komáromi öntöde

Szemcsegyártó üzem épül a Komáromi Vasöntödében. A 13 millió forintos beruházás építése 1978-ban kezdődött meg, és ez év végén üzembe helyezik a berendezéseket is. 1980-tól a jelenlegi 2400 tonna helyett 4500 tonnányi — öntvénytisztításnál használatos — vasszemcsét gyártanak Komáromban. A beruházás megvalósításához jelentős segítséget nyújtott a KERIPAR és az ALUKER. Az öntöde áruval fizet a támogatásért.

Az üzemben további korszerűsítéseket is terveznek. Az öntvénygyártás nehéz fizikai műveleteit és valamennyi mellékfolyamatát teljesen gépesítik. Megszüntetik a kézi öntést, öntőpályákat helyeznek üzembe, a kúpoló kemencékbe nedves leválasztókat építenek be, hogy kevesebb por szennyezze a gyárat, és az egész város légterét.

IFJÚSÁGI HÁZ ÉPÜL SZENTESEN

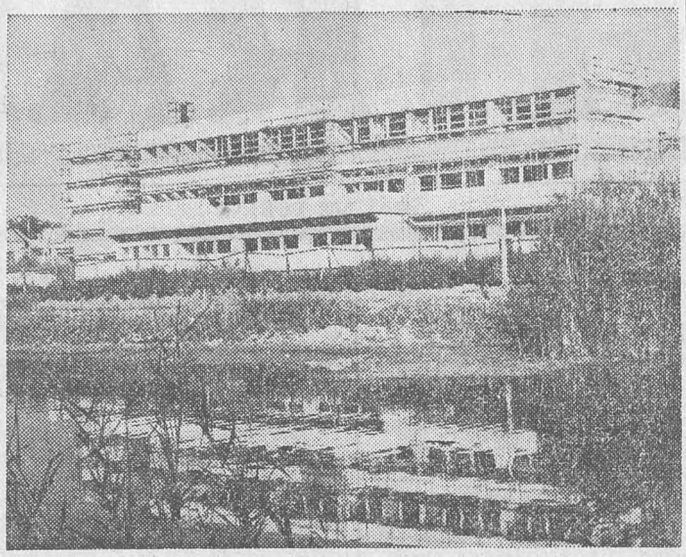

Szentes városában háromszintes ifjúsági ház épül. Falai között két nagy előadóterem, klubhelyiségek, nyolc szakköri helyiség, valamint játéktermek szolgálják majd a fiatalok művelődését, szórakozását. Az új létesítmény ez év végére készül el

Rendelet a szálláshelyek osztályba sorolásáról és áráról

A belkereskedelmi miniszter két rendeletet adott ki a kereskedelmi szálláshelyek osztályba sorolásáról, illetve azok áráról, díjáról. A rendelet szerint a szállodák és a kempingek osztályait — az Idegenforgalmi Világszervezet és a KGST határozatának, valamint a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően — ezentúl az ábécé betűi helyett csillagokkal jelölik.

Az eddigi hat szállodai osztály ötre csökken, új szállásfajtaként viszont belépett a — korábban sokféleképpen nevezett — fogadó. Az üdülőházak közül eddig a legfeljebb háromágyas, mosdós szobák minősültek első osztályúnak; ezentúl ebbe a kategóriába legfeljebb kétágyas, fürdőszobás vagy zuhanyozófülkés és önálló W.C.-vel ellátott szobák sorolhatók. A fizetővendég-látásban a korábbi első és második osztály mellett harmadik osztályt is létesítettek. Az új szabályozás a korábbiakhoz hasonlóan megköveteli a szálláshelyek ötévenkénti ismételt osztályba sorolását.

A másik rendelet lényege, hogy a maximált árú turistaszállások kivételével valamennyi kereskedelmi szálláshely szabad árformába került; ezeknek a szálláshelyeknek az ártámogatása megszűnt. A rendelet módosította a turistaszállások árait, amelyek személyenként az A kategóriában 25-ről 50 forintra, a B kategóriában 20-ról 40 forintra emelkedtek. A szobaárak mindenütt magukban foglalják a fűtési díjat is. Az előzetes tájékoztatás szerint a szabadáras alacsonyabb osztályú szállodák árának mintegy 30, a fizetővendéglátó szobák árának 60 százalékos növekedése várható.

Mindkét rendelet életbe lépett, de a fizetővendég-szobákra vonatkozó rendelkezéseket, miután ezeknél éves szerződés van érvényben, január 1-től kell alkalmazni.

Szolgáltatásokra 600 millió

Átfogó programot dolgoztak ki több évvel ezelőtt Veszprém megyében a lakossági szolgáltatások fejlesztésére, a lemaradások pótlására. Megvalósításának eredményeként az egy lakosra jutó szolgáltatás értéke az idén már jóval meghaladja az országos átlagot. Az ütem — a megyeiek tervei szerint — továbbra is gyorsabb lesz, mint másutt. Tapolcán gépkocsiszervizt adnak át, szereldét kap Ajka, Várpalota és Balatonfüred, míg a motorkerékpár-javítás központja Veszprém lesz. A megyeszékhelyen 250 ezer munkaóra kapacitású tehergépkocsi-szervizt kívánnak építeni. A régebbi üzemeket korszerűsítik, s bővítik a szolgáltatásaik körét. A fejlesztések után a gépkocsijavító kapacitás meghaladja az évi egymillió üzemórát a megyében.

Bár az eredeti határidőket többször módosítani kellett, épül a Patyolat központi telephelye és üzemháza. Várhatóan 1982-ben adják át rendeltetésének. Ezt követően — a már működő tapolcai mosodával együtt — a legkisebb falvak lakóinak is végeznek majd textiltisztítást. Túrajárataikkal már ma is 43 községet keresnek fel rendszeresen. Balatonfűzfőn, Zircen és Sümegen a közeljövőben három vegytisztító szalont nyitnak.

Több Gelka-felvevőhely és -műhely létesül. Várpalotán két év múlva nyílik meg Gelka-szerviz, míg a város szolgáltatóhálózatát 1982-ben adják át rendeltetésének. A fejlesztésnél messzemenőkig figyelembe veszik a Balaton és a Bakony idegenforgalmát. Alapvető feladatnak tartják, hogy a főszezonban ma még sajnos, rendszeresen ismétlődő hiányt csökkentsék, illetve teljesen megszüntessék. A szolgáltatások fejlesztésére a következő tervidőszak során mintegy 600 millió forintot költenek Veszprém megyében.

TÖBB BORT ÉS KEVESEBB ÉGETETT SZESZT ITTUNK

Az év elmúlt kilenc hónapjában örvendetesen csökkent Budapesten a szeszfogyasztás. A Belkereskedelmi Minisztérium most kiadott forgalmi jelentéséből kiderül, hogy miközben a bor, a pezsgő és a hazai sör fogyasztása növekedett, a többi szeszes ital forgalma erősen csökkent. Vonatkozik ez mind az üzletekben árusított szeszes italokra, mind a vendéglátóhelyeken fogyasztottakra. Az elmúlt háromnegyed évben Budapesten 1,6 millió hektoliter bort és pezsgőt ittak meg; ez 14,8 százalékkal több a tavalyinál. Emelkedett a hazai sör fogyasztása is; összességében 5,7 millió hektolitert tett ki (ez a mennyiség 4,2 százalékkal múlja felül a tavalyi háromnegyed évi fogyasztást). A külföldi sörfogyasztás csekély mértékben visszaesett, az égetett szeszes italoknál pedig a csökkenés már számottevő. Ötvenszázalékos szeszben kifejezve, az idei kilenchavi fogyasztás 451 ezer hektoliter volt, ez 19,6 százalékkal kevesebb, mint tavaly ez idő alatt. Égetett szeszes italból a vendéglátóhelyeken 190 ezer hektolitert ittak meg a vendégek, 20,1 százalékkal kevesebbet a múlt évinél, a boltokban pedig 261 ezer hektolitert vásároltak — 19,2 százalékkal kevesebbet, mint tavaly ez idő alatt.

A Magyar Nemzeti Bank kölcsönmegállapodásai

A Magyar Nemzeti Bank képviselői Frankfurtban 250 millió dollár, Tokióban 20 milliárd jen (körülbelül 100 millió dollár) összegű hitelmegállapodást írtak alá azzal a bankkonzorciummal, amelyet a frankfurti Deutsche Genossenschaffsbank és a tokiói Long-Term Credit Bank of Japan szervezett meg.

A dollárhitel lejárata 10 év, kamatozása öt évig 0,5 százalékkal, utána pedig 0,625 százalékkal haladja meg a mindenkori rövid lejáratú pénzpiaci kamatlábat. A jenhitel 12—15 éves lejáratú, kamatozása pedig az egész időtartamra a 12 éves hányad esetében 8,5 százalék, a 15 éves hányad esetén 8,7 százalék. A hitelek folyósításában vezető nyugateurópai és japán bankok, biztosítótársaságok vesznek részt. A hitel exportfejlesztési céljaink finanszírozását fogja szolgálni.

Életmentő kitüntetése

Gyepes Géza ez év június 27-én a Kettős-Körös békési duzzasztójánál élete kockáztatásával mentette ki Nagy Gyula békéscsabai lakost, aki csónakkal átbukott a duzzasztó zuhatagán és felborult.

A Minisztertanács — életmentés során tanúsított önfeláldozó magatartásáért — Életmentő Emlékéremmel tüntette ki Gyepes Géza gyulai lakost. A kitüntetést a Minisztertanács nevében Gyulavári Pál, a Békés megyei Tanács elnöke nyújtotta át.

Január 1-től egységesítik az igazolványképeket

A leggyakrabban használt igazolványképek méreteit január 1-től egységesítik, mert a jelenlegi tíz-tizenkétféle nagyság gyakran nehezíti a munkát.

A Magyar Szabványügyi Hivatal — egyeztetve az igényeket valamennyi illetékes szervvel — szabványt készített. Ennek értelmében a legáltalánosabban használt igazolványokhoz — személyigazolvány, útlevél, MÁV-, BKV-igazolványok, gépjárművezetői engedély — egységesen 40x40 milliméter nagyságú képet készítenek. Ezeknél a fotóknál kikötés, hogy az arc méretének legalább 25 milliméter nagyságúnak kell lennie. A fénykép csak matt, vagy félmatt felületű lehet.

Sikeres átcsoportosítások Vas megyében

Szombathelyen, a szakszervezetek megyei tanácsának elnökségi ülésén a megye munkaerőhelyzetét, a munkaerőgazdálkodás tapasztalatait vitatták meg. Mint a tanácskozáson elhangzott: az elmúlt időszakban több olyan megyei intézkedés történt, amely a korábbi káros tendenciákat helyes irányba terelte. A megyében a negyedik ötéves terv végétől — elsősorban a vállalati munkaerő-gazdálkodás fogyatékosságai miatt — munkaerőhiány keletkezett. A kielégítetlen munkaerőigény 1978 elején elérte a háromezer-ötszázat. Ezzel egyidejűleg csökkent a munkaidőalap kihasználása, lazult a munkafegyelem, növekedett a káros munkaerőmozgás, csökkent a teljesítménybérben foglalkoztatottak aránya.

Az utóbbi időben azonban mintegy 1800 dolgozó a Rába MVG Szombathelyen, Sárváron és Kőszegen létesített, illetve már korábban működő gyáregységeibe került, mégpedig zömmel a megszüntetett kisebb üzemekből. Eredményt hozott az 1978. január 1-től bevezetett kötelező munkaerő-közvetítés is.

A büntetés kiszabásának elvei (I.)

Miért enyhébb a büntetés?

A Büntető Törvénykönyv úgynevezett különös része határozza meg az egyes bűncselekményeket, s a kiszabható büntetés nemét, mérékét. („Aki mást megöl, bűntettet követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő"). Ha valaki az elkövetett cselekményével „megfelelt" valamelyik — úgynevezett — törvényi tényállásnak, úgy saját maga is megbecsülheti, felmérheti a várható büntetést. E becslésekben azonban sokszor csalatkoznak az érdekeltek: előfordul, hogy kisebb vagy nagyobb a vártnál a büntetés, sőt lefelé vagy fölfelé eltér az adott bűncselekmény mellé írt mértéktől.

Mindezek a kérdések a büntetés kiszabása körébe tartoznak. Mostani cikkünkben e téma kapcsán foglalkozunk a büntetés kiszabásának elveivel, a böntetés enyhítésével kapcsolatos szabályokkal, valamint a büntetés végrehajtásának felfüggesztésével. (Ez utóbbi kettő kedvező jogintézmény az elkövetők szemszögéből. Következő számunkban viszont a kevésbé kedvező szabályokkal foglalkozunk, ugyancsak a büntetés kiszabása körében, így a halmazati —, valamint az összbüntetéssel, illetve a különböző fajta visszaesőkre vonatkozó speciális büntetéskiszabási rendelkezésekkel.)

A büntetés kiszabása a bíróságnak az a tevékenysége, amellyel a törvényben megállapított keretek között,

a konkrét eset körülményeinek figyelembevételével meghatározza a büntetés nemét és mértékét.

valamint a büntetés végrehajtásának módját. E tevékenység szabályait tartalmazza a Btk. V. fejezete.

E bírósági tevékenység hallatlanul felelősségteljes feladat. Itt csúcsosodik ki az egész büntető eljárás, itt dől el: a gyanusított, a vádlott bűnös-e vagy ártatlan. Ha kiderül, hogy bűnös, akkor nem csupán annyi történik, hogy a bíró fellapozza a Btk-t, s megnézi a kiszabható büntetés mértékét. Számos garanciális szabály köti, többek között a büntetés kiszabásának elvei is.

Ezek az elvek áthatják a büntetés kiszabására vonatkozó valamennyi rendelkezést. Vagyis a büntetést úgy kell kiszabni, hogy igazodjék:

— *a bűncselekmény és az elkövető társadalomra veszélyességéhez,*

— *a bűnösség fokához*

— *az egyéb súlyosító és enyhítő körülményekhez.*

A bűncselekmény társadalomra veszélyességének foka döntően a cselekmény következményeinek függvénye. Például a testi épség, egészség elleni bűncselekményeknél az okozott sérülés vagy betegség tartama, súlyossága lehet e veszélyesség fokmérője. A vagyon elleni cselekményeknél okozott kár, illetve érték, miként a gazdasági bűncselekményeknél az okozott hátrány mértékadó a társadalomra való veszélyesség fokához. De

az adott bűncselekmény gyakorisága, az elkövetés körülményei stb. ugyancsak számba jöhető tényezők.

Az elkövető társadalomra veszélyessége nem független az általa elkövetett cselekmény súlyától, veszélyességétől, de azt még fokozhatja az elkövető előélete. A „síma" visszaesés, a különös, illetve a többszörös visszaesés mindmind hátrányos következménnyel járnak, természetesen eltérően. Ugyancsak következtetéseket lehet levonni az elkövetőről a tette utáni magatartásából. (Mindezek olyan szempontok, amelyeket a törvényben csak elvontan lehetett érvényesíteni.).

A bűnösség fokát a szándékosság vagy a gondatlanság foka határozza meg. Itt nem az a lényeg, hogy szándékos vagy gondatlan-e a bűncselekmény, mert ezt a törvény az eltérő büntetésekkel már értékelte. (Szándékos bűncselekménynél például nem mindegy — s ezt értékeli a büntetés kiszabása során a bíróság —, hogy a „szándék" egyenes volt, vagy csak eshetőleges. Nem mindegy, hogy úgy megyek el K-hoz, hogy mindenképpen megölöm, vagy úgy, hogy majd meglátjuk, miként viselkedik.). Hanem — amint a példa is mutatja — azt vizsgálja a bíróság a szándékosság, illetve a gondatlanság milyen foka volt jelen.

Súlyosító és enyhítő minden körülmény, amelyet a büntetés célja megvalósulása érdekében a büntetés kiszabásánál figyelembe kell venni az előbbieken kívül is. Tételes felsorolást az új Btk sem ad, illetve „egyéb" súlyosító és enyhítő körülmények, cím alatt utal minden másra. Például az időmúlásra, az elkövető családi állapotára, az eljárás alatti magatartására, stb. Tételes felsorolás azért nem célszerű, mert

ami az egyik ügyben, az egyik elkövetőnél esetleg súlyosító körülmény, az a másiknál közömbös, sőt esetleg enyhítő

is lehet. (Az érthetőség kedvéért; a büntetés kiszabásánál figyelembe kell venni az enyhítő és súlyosító körülményeket —, többek között — a bűncselekmény és az elkövető társadalomra veszélyességét, a bűnösség fokát, s az *egyéb* enyhítő és súlyosító körülményeket.).

Mindezt azért magyaráztuk ilyen részletességgel, mert ezek a büntetés kiszabásának *elvei*, amelyek minden bíróságra nézve kötelezőek. Általában ezekre hivatkoznak is az ítélet indokolási részében.

Előfordulhat — kivételesen —, hogy a kiszabott büntetés mértéke kisebb, mint a tétel alsó határa. (Példánknál maradva: emberölésért a büntetés 5—15 év, s az elkövető mondjuk csak 3 évet kap.). Törvényesen vitte le a büntetést a bíróság? Feltétlenül, hiszen a Btk szerint a büntetési tételnél enyhébb főbüntetés kivételesen kiszabható, ha annak legkisebb mértéke túl szigorú, vagyis az elkövető vagy cselekménye — vagy mind a kettő — olyan kis fokban veszélyes a társadalomra, amely miatt a büntetés mértékének csökkentése indokolt. Erre azonban csak *kivételesen* kerülhet sor, hiszen ellenkező esetben nem lenne hitele a törvényi büntetési tételeknek.

Milyen mértékű lehet-e csökkentés?

Ha a büntetési tétel legkisebb mértéke legalább tíz év, ehelyett legkevesebb 5 évi szabadságvesztés, ha a legkekisebb öt év, akkor legkevesebb 2 év, ha a legkisebb két év, akkor ehelyett rövidebb tartamú szabadságvesztést, javító-nevelő munkát, s különös méltánylást érdemlő esetekben pénzbüntetést lehet kiszabni. Egy évnél rövidebb szabadságvesztés helyett

javító-nevelő munkát vagy pénzbüntetést szabhat ki a bíróság, ha okot lát a büntetés enyhítésére.

Kísérlet, valamint bűnsegély esetében ha a büntetés még így is túl szigorú, egy fokkal tovább lehet enyhíteni. (Például legalább 10 évi szabadságvesztés helyett — nem öt évet — hanem 2 évet is kaphat az illető.). Még tágabb lehetősége van a bíróságnak akkor, ha a törvény az adott cselekményre a korlátlan enyhítést megengedi. Ilyenkor bármely büntetési nem legkisebb mértéke is kiszabható, függetlenül a „hivatalos" büntetési tételtől. Ilyenek például: az alkalmatlan tárgyon vagy eszközzel elkövetett kísérlet, a magatartást korlátozó kényszer, vagy fenyegetés, a jogos védelem szükséges mértékének túllépése, az elmulasztott tartás teljesítése az első fokú ítélet meghozataláig, a fogolyzendülés abbahagyása, a terrorcselekmény és a légi jármű hatalomba kerítésének abbahagyása, stb. Egyébként a korlátlan enyhítés csak a főbüntetésre vonatkozik, a mellékbüntetéseket amúgy is lehet egyéniesíteni.

Ugyancsak a büntetés kiszabása körébe tartozik a büntetés végrehajtásának felfüggesztése. Olyan szabály ugyanis nincs a Btk-ban, amely előírná, hogy az adott bűncselekmény tettesének szabadságvesztés büntetését fel kellene függeszteni. (A főbüntetések közül a szabadságvesztést és a pénzfőbüntetést lehet csak felfüggeszteni.). Tehát

a bíróság bizonyos esetekben úgy dönthet, hogy a büntetés célja a kiszabott büntetés végrehajtása nélkül is elérhető.

Így az egy évet meg nem haladó szabadságvesztés vagy pénzbüntetés végrehajtása próbaidőre felfüggeszthető, ha — különösen az elkövető személyi körülményeire figyelemmel — alaposan feltehető, hogy a büntetés célja annak végrehajtása nélkül is elérhető. Mit ért a törvény az elkövető személyi körülményein? Ezzel kapcsolatban a miniszteri indokolás nyújt eligazítást: „Ez azt jelenti, hogy elsősorban annál az elkövetőnél van helye a büntetés végrehajtása felfüggesztésének, aki a bűncselekményt csupán alkalomszerűen követte el, de egyébként becsületes életmódot folytat. A személyi körülményeken belül fokozott jelentősége van a büntetlen előéletnek, de ebből nem következik az, hogy a bűncselekményt első ízben elkövetők büntetésének végrehajtását általában fel kellene függeszteni. Ugyanakkor önmagában az a tény, hogy az elkövető büntetett előéletű — ha nem kell visszaesőnek tekinteni —, nem akadálya a büntetés végrehajtása felfüggesztésének . . ."

Különös méltánylást érdemlő esetekben az egy évnél hosszabb, de két évet meg nem haladó szabadságvesztés végrehajtása is felfüggeszthető. Ez teljesen kivételes intézmény, s különös méltánylást például az érdemel, aki nagyon idős vagy súlyos beteg, stb. Két évnél hosszabb szabadságvesztés viszont semmiképpen sem függeszthető fel.

A büntetés végrehajtásának felfüggesztése próbaidőre történik. A pénzbüntetés próbaideje 1 év, a vétség miatt kiszabott szabadságvesztésé 1—3 év, a bűntettnél 1—5 év.

Fölmerül a kérdés: lehetséges, hogy valakit több próbaidőre felfüggesztett büntetésre — pl: szabadságvesztésre ítéljenek? A régi és az új Btk-ban is lehetséges. Az új szabály azonban kedvező. Míg régen a törvény előírta, hogy az ilyen felfüggesztéseket összbüntetésbe kell foglalni — s ennek az lehetett a következménye, hogy ha a két évet elérte, pontosabban meghaladta, a szabadságvesztést le kellett tölteni —, addig az új törvény erre nem ad lehetőséget. Helyette kimondja: ha az elkövetőt többször ítélik el azonos nemű felfüggesztett büntetésre, és még egyik büntetés próbaideje sem telt el, az előző büntetés próbaideje az utóbbi büntetés próbaidejének leteltéig meghosszabbodik. Ugyancsak teljesen új az a rendelkezés, amely lehetővé teszi, hogy a felfüggesztett szabadságvesztés mellett az elkövetőt pártfogó felügyelet alá helyezzék. Erre akkor kerülhet sor, ha a bíróság úgy ítéli meg, hogy a próbaidő eredményes elteltéhez szükség van az elítélt rendszeres figyelemmel kísérésére.

A megismert körben sem függeszthető fel annak a büntetése, aki *szándékos* bűncselekményt követ el a felfüggesztés próbaideje alatt vagy a szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt, illetve az sem részesülhet ebben, aki visszaeső. (Ebből következik, hogy a gondatlan bűncselekmény elkövetőjének büntetése fenti esetekben is felfüggeszthető.). Viszont a régi törvénytől eltérően annak a büntetése is felfüggeszthető, akit mellékbüntetésként kitiltásra, illetve kiutasításra ítéltek. A legutóbbi számunkban megismertettük a mellékbüntetéseket, de ott nem tértünk ki arra, hogy

akit a közügyektől eltiltottak, az nem részesülhet a felfüggesztés kedvezményében.

A felfüggesztett büntetést végre kell hajtani, ha valakit a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélnek, vagy a javító-nevelő munkát erre változtatják át. S akkor is —, érthetően ez is új rendelkezés — ha a pártfogói felügyelet szabályait súlyosan megszegi.

Súlyos feltételek vonatkoznak a felfüggesztett pénzbüntetésre. Ezt akkor is végre kell hajtani — vagyis meg kell fizetni —, ha a próbaidő alatt elkövetett bűncselekményért az elkövetőt felfüggesztett szabadságvesztésre, javító-nevelő munkára vagy pénzbüntetésre ítélik.

Dr. L. Gy.

A Legfelsőbb Bíróság helybenhagyta Dobay Károly halálos ítéletét

A Legfelsőbb Bíróság katonai tanácsa ítéletet hirdetett a 23 éves Dobay Károly honvéd bűnügyében: helybenhagyva a Budapesti Katonai Bíróság első fokú ítéletét, halálbüntetéssel sújtotta a több súlyos bűncselekmény elkövetőjét.

A sorkatona alakulatától megszökött, és szándéka szerint illegálisan akart külföldre távozni. Korábban nagy menynyiségű lőszert és három pisztolyt is ellopott, hogy a végsőkig szembeszálljon azokkal, akik célja elérésében akadályozhatják. Július 22-én reggel az M3-as útnak a főváros határában levő részén két rendőr figyelt fel gyanús viselkedésére; Dobay az őt igazoltatni akaró hivatalos személyt több lövéssel súlyosan megsebesítette. Aznap este a Kerepesi úton megtámadta a katonai rendészeti járőrt is, mert igazoltatni akarták. Ezúttal, csakúgy, mint az első alkalommal, a már korábban csőre töltött pisztolyt használta, s az utolsó töltényt is kilőtte.

A Legfelsőbb Bíróság katonai tanácsa az ítélet indoklásában kifejtette: a vádlott már fegyveres szökésekor elszánta magát e legsúlyosabbnak minősülő bűncselekmények elkövetésére. A három pisztolyt azért vette magához, hogy a keze ügyében levőt bármelyik percben használhassa, s még tartalék fegyvere is legyen. Az igazságügyi elmeszakértő megállapította, hogy nem szenved elmebetegségben vagy gyengeelméjűségben, s mindvégig tudatában volt cselekménye súlyának társadalmi veszélyességének. Az a tény, hogy a fegyvereket, amíg csak tudta, használta, azt bizonyítja: szándékában állt az őt feltartóztató, közrendünket és közbiztonságunkat hivatásuk szerint védelmező hivatalos személyeket megölni. Hogy ez nem következett be, az csupán a véletleneken múlott. Személyében és a bűncselekmények elkövetésének módját tekintve is rendkívül veszélyes bűnelkövetőt ítélt halálra a bíróság.

A vádlott és védője kegyelmi kérelemmel fordult a Népköztársaság Elnöki Tanácsához.

A büntetések és intézkedések végrehajtásáról

BALESETVÉDELEM — ÚJÍTÁS

Az eddig megismert munkáltatási szabályok közé tartozik az is, hogy biztosítani kell az elítéltek egészségvédelmének és biztonságos munkavégzésének feltételeit. E fetételeket az ÁBEÓ — Általános Balesetelhárító és Egészségvédő Óvórendszabály —, valamint a szakmai óvórendszabályok írják elő. Ezen általános szabályok vonatkoznak tehát az elítéltekre is, s ezen túl mindenütt el kell készíteni az elítéltek külön munkavédelmi szabályzatát. Ebben azokat a konkrét feladatokat kell csak szabályozni, amelyek az általánostól eltérőek.

A balesetek elhárítása, megelőzése érdekében a baleseti oktatást külön gonddal kell végrehajtani, s a munkavédelmi szabályok betartását szigorúan meg kell követelni. Ezenfelül az elítéltek közül gépenként vagy brigádonként munkavédelmi felelősöket kell kijelölni. Feladatuk: megkövetelik társaiktól a munkavédelmi szabályok maradéktalan betartását és a munkavédelmi berendezések rendeltetésszerű használatát.

Mikor kell munkavédelmi oktatást tartani? Legelőször a munkába állításkor, azután más munkára történő beosztáskor, végül a munkakörülmények jelentős változása esetén. (Például, ha új, korszerűbb gépek érkeznek stb.) A munkavédelmi oktatásnak ki kell terjednie az általános, továbbá a munkaterület (gép) speciális munkavédelmi szabályaira. Ennek során, visszakérdezés formájában meg kell győződni arról, hogy az érintett valóban ismeri-e a szabályokat. Ha hiányosságok derülnek ki, úgy az oktatást mindaddig ismételni kell, amíg a szükséges szabályokat az elítélt el nem sajátította.

A tapasztalatok szerint azonban egy bizonyos idő elteltével könnyen feledésbe merülnek a fontos szabályok, előírások. Ezért a termelőüzemekben, a tmk-ban, de egyéb munkahelyeken is rendszeresen meghatározott időnként valamennyi dolgozó elítélt számára meg kell ismételni a balesetvédelmi oktatást.

Számos más szabály is szolgálja az egészségvédelmet a bv. intézetekben. Így — amint azt már ismertettük — a munkába állítás során, a munka megkezdése előtt minden elítéltet orvosi vizsgálatnak kell alávetni. Időszakos orvosi vizsgálatot kell tartani azoknak az elítélteknek, akik olyan munkakörbe dolgoznak, ahol ez előírás. Továbbá más munkakörbe való átirányításhoz ugyancsak szükséges az orvos előzetes hozzájárulása.

Bizonyos munkahelyeken a szabályok védőitalt, illetve védőételt írnak elő, ennek biztosítása kötelező! Sőt az intézet parancsnoka a helyi sajátosságokra figyelemmel — az általános rendelkezéseken túlmenően — orvosi vélemény alapján más munkakörökben is engedélyezheti védőétel és -ital kiadását.

Az óvórendszabályok semmit sem érnének azonban, ha nem tartanák be azokat. Így az elítéltektől meg kell *követelni* az előírt és biztosított védőeszköz, védőberendezés használatát. Amennyiben ezt a figyelmeztetés ellenére sem használja, *fegyelmi* felelősségre kell vonni.

Mi történik akkor, ha mégis előfordul üzemi baleset? Ehhez azonban tisztázni kell az üzemi baleset fogalmát. A következők minősülnek ennek: — munkáltatás során a munkára átvétel és munkából leadás közötti balesetek (A munkáltató átveszi, illetve átadja az őrséghez az elítéltet, e kettő közötti idő.) — esetenként, alkalmi munkánál történő balesetek, ha az elítélt a munkát parancsra, utasításra végezte —, az intézetek közötti átszállítás alkalmával történő balesetek. Nem minősül viszont üzemi balesetnek a munkával össze nem függő sérülés — sportfoglalkozás, kultúrfoglalkozás, séta stb. —, és a magatartási szabályok megsértése közben történt sérülések. Heveny mérgezés, fulladás, fagyás, napszúrás (hőguta), megerőltetés folytán bekövetkezett egészségkárosodás is üzemi balesetnek számít, ha a károsodást kiváltó ok a munkáltatás során, alkalmi munkában vagy szállítás közben következett be. (Vagyis e fentiekben megismert három esetben.)

Amennyiben tehát az eset kivizsgálása során bebizonyosodik, hogy üzemi baleset történt, avagy valaki foglalkozási megbetegedést szenvedett, úgy az elítélt *baleseti ellátásra jogosult*. Ez jelenti az orvosi ellátást, baleseti járadékot, saját jogon baleseti nyugellátást, illetve hozzátartozói baleseti nyugellátást.

A szabadságvesztés ideje alatt az elítéltet táppénz nem illeti meg! Ha azonban a szabadulás után, illetve a szabaduláskor az üzemi balesetből nem gyógyult fel, úgy a következőkre tarthat igényt: — ha a balesetből kifolyólag szabaduláskor még keresőképtelen, további orvosi ellátásra, kórházi kezelésre és *táppénzre* — megilleti továbbra is a baleseti járadék, illetve, ha a feltételek fennállnak, a baleseti nyugellátás, őt, illetve a hozzátartozóját. (Természetesen az általános szabályok alapján az üzemi balesetet szenvedettet kártérítés is megilleti.)

Külön felhívjuk a figyelmet arra, hogy az öncsonkítás, idegen test nyelése, öngyilkossági kísérlet és egyéb szándékos önkárosítás nem számít üzemi balesetnek!

★

Ugyancsak összefügg a munkáltatással az a szabály, hogy elő kell segíteni — az adott intézet sajátosságaihoz igazodva — az elítélteknek az újítás kidolgozására irányuló megalapozott törekvéseit. A bv. intézetben történő újítás fokozott elismerését jelzi — az újítási díjon felül —, hogy az elítélt *kérelmére* szabaduláskor minden elfogadott, illetőleg megvalósított újításról a vállalat újítói tanúsítványt köteles kiadni, s ebben nem lehet utalás arra, hogy az újító szabadságvesztésre volt ítélve.

Az újítási díjban az újító és a vállalat közösen állapodik meg. Ha nem tudnak megegyezni úgy felterjesztés után a bv. országos parancsnokhelyettese dönt. Az elítélt újítóval hasznosítási szerződést kell kötni. A vállalati újítási szabályzatban pedig rögzíteni kell azokat a jogokat és kötelezettségeket, amelyeket e szerződés tartalmazhat. (Az újító egyébként az újítási díjon kívül azokban a dicséretekben és kedvezményekben részesülhet, amit a szabályzat tartalmaz.)

Ha az elítélt újítását — mert erre is van lehetőség — más vállalat, szerv részére adják át, az elítélt érdekeit a Bv. Országos Parancsnoksága képviseli.

Végül, az elítélt esetleges találmányi bejelentését az Országos Találmányi Hivatalhoz közvetlenül is megküldheti, szabadalmi ügyvivőnek megbízást adhat, és érdekeit jogi képviselője útján képviseltetheti.

Érdemes tehát, hogy a jövőben mind többen próbálkozzanak újításokkal, mert ez hasznos nemcsak a vállalatnak, hanem az újítónak is.

dr. F. T.

GYŐRI VÁLTOZÁSOK I.

Teljes foglalkoztatás

A kisebb létszámot befogadó megyei bv. intézetekben gyakorta a munkáltatás, az emberek foglalkoztatása okozza a legtöbb gondot az intézet vezetőségének. Ennek megvannak a sajátos okai, hiszen a régi intézetek falain belül igen nehéz új helyiségeket vagy több embert befogadó műhelyeket létrehozni, ahol folyamatos termelő munkát lehet végezni. A megyei intézetekben gyakran megfordulván, tapasztalatból tudom, hogy igény van a munkára: szívesen vállalnak elfoglaltságot a hosszabb ideig előzetes letartóztatásban levők is, vagy azok, akik rövidebb jogerős ítéletüket a megyeszékhelyeken töltik. A gond persze ott kezdődik, amikor nincs lehetőség a munkáltatásra, s a zárkában kell morzsolgatni az amúgy is nehezen múló napokat, s valósággal versengés kezdődik a munkáért, ha foglalkoztatásra adódik lehetőség.

A munkalehetőség, a munkáltatás az elmúlt héten a győri intézetben tett látogatáskor is előtérbe került. Itt bizony kevés panasz lehet az érintettek részéről, hogy híján van a munkalehetőség. Évekkel ezelőtt még itt is csak áhítozni lehetett a zárkákban arról, hogy de jó lenne valamilyen elfoglaltságot találni, ami valamiképpen meggyorsítaná az idő múlását. Az első kísérlet a labdavarróüzem létrehozása volt. A nem éppen könnyű, teljes egészében kézi munkát igénylő labdavarrásra az intézetben levő férfiak egy részét tanították be. Eleinte döcögősen ment a dolog: új volt az intézet munkairányítóinak is falakon belüli rendszeres foglalkoztatás, de az üzemszerű munkavégzés kezdeti nehézségeivel küzdöttek az oda beosztottak is, akiknek el kellett sajátítaniuk a labdavarrás fortélyait.

— A kezdeti nehézségeken rég túlvagyunk, jószerével szóba sem kerülnek — mondja az intézet parancsnoka. — Elmondhatom, hogy az intézet létszáma teljes egészében foglalkoztatott. A többség különböző vállalati részlegekben dolgozik, kis részük pedig az úgynevezett költségvetési munkán. Mindössze nyolc-tíz azoknak a száma, akik elszállításra várnak vagy betegek és ezért nem dolgoznak.

Ez év augusztusától beindítottuk a győri Lemezárugyár intézeten belüli részlegét, ahol előregyártott alkatrészekből gyermekjátékokat szerelnek össze a zárkákból átalakított műhelyekben. Mintegy hatvan ember a Richards Posztógyárba jár dolgozni három műszakban. A vállalat autóbusza naponta szállítja őket a munkahelyre és vissza. Közülük nyolc-tíz nő szövőgépen végez betanított munkát, a férfiak pedig az anyagmozgatók, illetve a vegyi kezelő részlegben dolgoznak. A posztógyár vezetői elégedettek a végzett munkával.

Köztudomású, hogy bűntársak sem egy zárkában nem lehetnek, sem egy munkahelyen nem dolgozhatnak. Mi még akkor is tudjuk valamennyit foglalkoztatni, ha történetesen hatan vannak. Tudunk munkát adni ugyanis a labdavarróüzemben, a lemezárugyári részleg egyik vagy másik műhelyében, a mosodában, a tmk-részlegben vagy a konyhában.

A parancsnoki szobából a nevelési szolgálat vezetőjével indulunk el, hogy megnézzük a lemezárugyári részleget, amit itt bent „Elzett I." és „Elzett II." névvel különböztetnek meg egymástól.

— A második emeleten két nagy zárkából alakítottuk ki a két műhelyrészt — tájékoztat kísérőm, amint felfelé haladunk az emeletre vezető lépcsőkön. — Itt 40—45 férfinak tudunk állandó elfoglaltságot adni. Némi gondunk az érkező alkatrészek raktározásával, illetve az összeszerelt készáruk tárolásával van, mert erre a célra csak egy szűk kis helyiséget tudunk igénybe venni, így azután olykor még a folyosóra is kénytelenek vagyunk kipakolni.

A gyár vezetői ismerik ezt a gondunkat és igyekeznek folyamatosan elszállítani az elkészült játékokat, ugyanakkor hozzák az alkatrész-utánpótlást is; tehát folyamatosan végezhetjük a termelést.

Az emeletre érve a művezető fogad bennünket, vele már régi ismerősként üdvözöljük egymást, a labdavarrórészlegben találkoztunk annak idején.

— A Lemezárugyárból lendkerekes játékautók alkatrészeinek sokaságát szállítják szinte naponta hozzánk — mondja elöljáróban. — Ők rendezték be a műhelyeket, ugyanis az összeszerelést különböző kéziszerszámokkal kell elvégezni, amelyeket a munkaasztalokra szereltek fel.

— Az első csoportok betanítását is ők végezték el, amikor az üzemrészeket beindítottuk. Na persze, szó sincs arról, hogy valami bonyolult műveletet kell végrehajtani, csupán a játékok összerakásának a logikus sorrendjére kell ügyelni. A szerszámok kezelését szinte órák alatt el lehet sajátítani, így lehetőség van a rövid idős elítéltek, illetve az előzetesben levők foglalkoztatására is. Az új emberek betanítását a brigádvezető és a nagyobb gyakorlattal rendelkező dolgozók végzik el.

A műhelybe lépve, magam is tanúja lehetek, hogy a sok kis apró alkatrészből pillanatokon belül hogyan készül el a gyerekek által kedvelt kisautók sokasága a szorgos munkáskezek nyomán. A másik műhely kisebb, itt kevesebben, de ugyanazokat a műveleteket végzik; egy-két pillanat és már szalad is az autó, vagy éppen a kedvelt csengettyűs mozdony billegő emberkéje kerül ki a kezek közül.

— Az elkészült darabok mérőzését is itt végzik a gyárból érkező szakemberek, akik időnként a termelést is ellenőrzik — teszi hozzá a látottakhoz a nevelési szolgálatvezető. — A tavasz folyamán rendeztük be a műhelyeket, s a folyamatos termelés augusztus óta folyik. Az ezalatt az idő alatt szerzett tapasztalatok alapján elmondhatom, hogy jók a teljesítmények, a gyáriak is elégedettek a „fióküzem" munkájával. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy ezekből a játékokból még exportra is szállítanak.

Már éppen távozni készülünk, amikor Kránixfeld András brigádvezetővel találkozunk.

— Elnézést kérek — mondja a bemutatkozás után —, de most mentek el a gyári szállítók, s nekem is segédkezni kell ilyenkor az áru átvételénél-átadásánál. A szerszámok kiadásától a munka folyamatos ellenőrzésén túl ez is a feladatkörömhöz tartozik.

Különben a brigádvezető is itt tanulta a „szakmát", eredendően targoncavezető és kazánfűtő a tanult mestersége.

— Valójában háromféle műveletet végzünk: a törpeautókat teljesen készre szereljük a csomagolásig, ezen kívül a kis tűzoltóautók létráit és a csengettyűs mozdony emberkéit készítjük, mint részműveleteket. Naponta hattól kettőig dolgozunk, komoly fegyelmi vétség az üzem létrehozása óta nem fordult még elő.

Távozóban az utóbbi mondatot a nevelési szolgálat vezetője is megerősíti, majd azt mondja:

— A Lemezárugyárral szerződéses alapon működünk együtt, s rajtunk nem múlik ennek a meghosszabbítása. Mindenesetre, ha ez nem történne meg hosszabb távon, akkor sem lennénk munkalehetőség nélkül, mert ehhez hasonló ajánlatunk már jelenleg is van a soproni Elzett Gyártól és a pápai Elekthermaxtól.

D. K.

Postaládánkból

Vízi László Szombathelyről jelentkezett, tanulságos írással. Érdemes ennek részleteit közreadni.

„...Júliusig intézetünk, mint szigorított börtön működött, s eddig az időig ehhez a fokozathoz igazodva voltak meg a feltételek kulturális élethez. Az új Btk alapján az intézet ezután „sima" börtön lett. Az átállást azonban nem lehet egyik pillanatról a másikra megvalósítani, hiszen ehhez anyagi, tárgyi és nem utolsó sorban személyi feltételek is kellenek. Az intézet vezetőinek új programot kellett kidolgozni, s a helyi adottságok nem kevés fejtörést okoztak.

Sokakban felötlik a kérdés: ugyan miért is foglalkozik ezzel egy elítélt? Meghatározó szerepet úgysem vállalhat ebben. Ez azonban csak olyan emberekben merülhet fel, akikben nincs kezdeményező készség, közömbösek, elégedetlenkedők. Mert másutt is van, „átállás", tehát az sem elhanyagolandó szempont, hogy az elítéltek megtudják: nem egyedülálló eset az övék.

Intézetünkben szerencsére sok olyan aktív ember van, aki a délelőtti vagy délutáni műszak előtt, illetve után önkéntes társadalmi munkával segíti az intézeti apparátus munkáját, a mielőbbi megújhodás elősegítése érdekében. És éppen azok az emberek, akik maguk is segítenek, a legmegértőbbek.

Úgy érzem — és sokan látjuk így — a legkeményebb munkát a nevelőknek kell elvégeznie. Hiszen létszámuk nem nőtt, egyidejűleg több feladat hárul rájuk. A nevelőtől szinte mindenki türelmet vár el, akkor is, ha már reggel hatkor ott ül az íróasztalánál, végigolvas 50—100 levelet, járja az iskolát, telefonál, statisztikát készít, s csak éppen lenyeli az ebédet és rohan a fegyelmi tárgyalásra. Délután pedig kezdődik minden előről.

Erre gondoljanak az elégedetlenkedők, a türelmetlenkedők, s ha néha ők is türelmetlenek velünk, azt az előbbiek miatt értsék meg. Hiszen egész nap értünk dolgoznak...

S ha valaki benéz az új társalgóba, amely még nincs berendezve, már odaképzelheti az új bútorokat, valamint a folyóiratokat olvasó, vagy zenét hallgató elítélteket. S ez már a jövő!"

E levélhez csak annyit: örülünk annak, hogy az elítéltek között is vannak olyanok, akik megértik, idő kell az új szabályok, elképzelések bevezetéséhez. A segítőkészség, a megértő türelem csak előre viszi a bv. dolgozók ezirányú munkáját, ami végül is éppen az elítéltek érdeke. Egyébként Vízi Lászlótól várjuk további tudósításait.

★

Vácról megkaptuk Biharl Lajos rajzait, köszönjük, amit lehet, felhasználunk belőle. A rajzokkal kapcsolatban nemrégen elmondtuk, hogy tárgyuk lehetőség szerint igazodjék lapunk írásaihoz, hangvételéhez. Most viszont az lenne a kérésünk — s ez válasz Csík Györgynek is —, hogy a rajzok tónusa világos legyen, jól látható erőteljes vonalak adják meg a kép lényegét. (Mint a legutóbbi váci összeállítás rajzai.)

Nem véletlenül írunk enynyit a rajzokról: szeretnénk a jövőben többet közölni a lapunkban. A lényeg tehát: egyszerű, világos rajzok — fölösleges a satírozás stb. — magvas mondandókkal, amelyek lehetnek komolyak és humorosak is. Egyébként váci rajzolónk már karácsonyi, új évi rajzokat is küldött és ezt kérjük a többi rajzolótól is. S örülnénk annak, ha az a tény sem merülne feledésbe, hogy az idén nemzetközi gyermekév van.

★

Ugyancsak karácsonyi, új évi kérés, hogy verseket, elbeszéléseket, jegyzeteket stb. várunk, hogy kibővített karácsonyi számunkban ezeknek helyt adjunk. Az ilyen témájú írásokat tehát december elsejéig kérjük elküldeni a szerkesztőségnek. A levélre írják rá: „A szeretet ünnepére"! S ha már így belemerültünk a kérésekbe: továbbra is várjuk „Az első hónapok" címmel megindított vitához a hozzászólásokat.

★

Radnai György, az ország másik végéből, Nyíregyházáról jelentkezett. Az oktatással kapcsolatban a következőkről számol be:

„Az idei tanévben a felsőtagozatos általános iskolai oktatásban harmincöten vesznek részt. Valamennyien nagy akarással, lelkiismeretesen vetették magukat a tanulásba, belátva, hogy a büntetési idő ilyen irányú eltöltése csak hasznára válik mindenkinek. Intézetünk nevelési szolgálata pedig, a nyolc általánost végzettek között felméréseket végzett, hogy van-e igény a középiskolai továbbtanulásra.

Ehhez tudni kell, hogy míg az általános iskolai oktatásban a részvétel a 40. életév betöltéséig — akinek hiányzik valamelyik osztálya — kötelező, addig a középiskolai oktatás-tanulás önkéntes alapon megy. Huszonegy elítélt vállalkozott arra, hogy megkezdi középiskolai tanulmányait, ami az intézet kis létszámát tekintve, szép. Ennek megfelelően a Nyíregyházi Dolgozók Kossuth Lajos Gimnáziuma intézetünkbe kihelyezett első osztályos levelező tagozata megkezdte munkáját. Oktatás hetente egyszer van és az órákon a város legkiválóbb pedagógusai tartják a színvonalas előadásokat. A sikeres letett vizsgák után a tanulók az iskola első osztályának elvégzéséről bizonyítványt kapnak, amivel a szabadulás után az ország bármely középiskolájában folytathatják tanulmányaikat, tehetnek majd érettségi vizsgát.

Intézetünk elítélt kultúrbizottsága a tanulás eredményességéhez hozzájárul a hetenként szerkesztett rádióműsorokkal, ahol különböző formákban rendszeresen szerepel a gimnáziumi tananyag is. Sőt tanulást segítő előadások sugárzását is tervezzük. Ugyancsak a tanulás segítését szolgálja a tanulócsoportok szervezése, amely lehetőséget teremt a kollektív tanulás előnyeinek kihasználására."

Csak gratulálni tudunk a nyíregyháziaknak. S ami a segítségadást illeti: remélhetőleg nem csak a kezdeti időkben „tartja" a szemét a középiskolákon az elítélt kultúrbizottság. Erre persze minden remény megvan, hiszen e levelet a bizottság vezetője írta.

Végezetül nem feledkezve meg a nemzetközi gyermekévről (fent) egy verset közlünk *Annus László* előzetes tollából. Többek között azért, hogy másoknak is eszébe jusson, ami egy levélírónk jegyzett meg: lassan-lassan közeleg a karácsony. Ajándékkal, csomaggal, könyvekkel lehet kedveskedni távol levő gyermekeinknek. S hogy erre legyen anyagi fedezet, arról már most kell gondoskodni.

— kas

KISFIAM

Eszembe jutnak a szép napok,
Én mindig csak Rád gondolok.
Telnek a napok csendesen,
Bizony sokszor könnyesen.

Nyár volt, s pici lábad a labdát rúgta,
Még most is hallom: „apuszi hozd vicca".
Boldogan szaladtam utána,
Kérésed parancs volt számomra.

Télen, mikor leesett a hó,
Szánkód elé álltam, én voltam a ló.
Édesen mondtad: gyia, gyia,
Trappoltam veled, mint hű paripa.

Kétéves voltál, mikor utolján láttalak,
Azóta szenvedek, tűröm a fájdalmat.
Remélem egyszer fényesen süt rám a nap.
S a földön nem lesz nálam boldogabb.

EGY ASSZONY SORSA (38)

Kissé megnyugodtam. Gondoltam — sok víz lefolyik addig a Dunán, talán el is felejtenek addigra. Addig is feladatom — mondták minél szélesebb ismeretségi kört kiépítenem, lehetőleg olyan személyek körében, akik munkájukból adódóan rendszeresen utaznak ki Nyugat-Európába, vagy akár a szocialista országokba.

Elérkezett visszaindulásom ideje, amit tulajdonképpen a történtek után már nem is nagyon bántam. Utasításuk szerint ugyanis nem igen hagyhattam el a szobát. Az étkezéseket is a szobámba szervezte meg Helmuth. Csak esténként mehettem le egy-egy félórára az utcára sétálni, de akkor is csak az ő kíséretében. Nem kis bánatomra, rendszerint sötét mellékutcácskákba ballagtunk. Érdeklődésemre válaszolva közölte velem, minden azért történik így, hogy lehetőleg ne találkozzam senkivel, aki később otthon árthat nekem.

A szállásomon mindent összecsomagoltam, Helmuth kocsival jött értem, majd a grinzingi villához vitt. Pénzemet, ami még maradt, átváltották forintra és ezenkívül még igen nagy összeget, — további ötvenezer forintot — kaptam tőlük. Helmuth közölte, hogy Svájcból, holnap hajnalban Bécsbe érkezik egy konvoj, ami azonnal megy is tovább. Gyógyszereket, ruhaneműket szállít Magyarországra. Én, mint a svájci vöröskereszt megbízottja, svájci útlevéllel megyek át a határon és a konvojhoz itt Bécsben fogok csatlakozni. A konvoj vezetője úgy tudja, hogy a vöröskereszt bécsi irodájában dolgozom, és bár velük megyek Magyarországra, én ottmaradok hosszabb időre, a segély elosztásának ellenőrzése miatt.

A grinzingi villa egyik emeleti szobájában aludtam, és másnap minden a megbeszéltek szerint történt.

Az indulást megelőzően Helmuth még egyszer lelkemre kötötte, hogy a bécsi találkozásról, illetve tartózkodásról soha senkinek egy szót se szóljak, mert az a fejembe kerülhet. Közölte még, hogy vagy ő vagy kollégája — akivel először megismerkedtem — egy hónapon belül fel fog keresni Budapesten. Egyelőre, mint mondották, még nem kapcsolnak be, és néhány dolgot Budapesten véglegesítünk.

A határon simán átjutottunk. A konvoj Tatabánya felé haladt, amikor ellenőrzésre megállították. Mindent rendben találtak, s udvariasan továbbengedtek minket. Nagyot lélegeztem.

Izgatottan nyitottam a lakás ajtaját. Péter otthon volt. Előadtam neki egy már előre jól összeállított mesét: féltem egyedül a fővárosban, lementem egy barátnőmhöz Zalaegerszegre. Hihetően adhattam elő — igaz, jól fel is készültem rá —, mert végül is Péter rendkívül boldog volt, hogy előkerültem. Többet szóba sem került a dolog közöttünk. Péter egyébként ötvenhét nyarán kiutazott külföldre, mint az egyik külkereskedelmi vállalat képviselője.

Budapesten erősen zűrös volt még a helyzet, amikor december közepe táján felkeresett Helmuth. Elmondta, hogy eddig lényegében szerencsésen történt minden. Azzal búcsúzott rövid látogatása után, hogy ha eljön az ideje az újbóli találkozásnak, a címemre fognak küldeni egy üdvözlő képeslapot „Mária" aláírással. Ha Péter akkor véletlenül itthon tartózkodna, találjak ki valami elfogadható ismerőst, aki feladhatta. A lap jelzi, hogy két napon belül meg fognak keresni. Hogy ki, azt még nem tudja. Arra fog hivatkozni, hogy kint élő öcsém és — amit csak most tudtam meg — disszidált húgom küldött üzenetet.

Az idő rohant velem. Budapesten és egész Magyarországon sokkal gyorsabban rendeződtek a dolgok, mint gondol-

VITA

Az első hónapok

Vitánk jelenleg, amolyan tapogatózó stádiumában van. A hozzászólók általánosan közelítik meg a szabadulást követő első hónapok szerepét, bár saját, konkrét példájuk már önmagában is tanulságos. Amint a most közlésre kerülő egyik írás találóan megjegyzi: a „mentalitások" azaz a szemléletek „harca" lesz e vita. Tulajdonképpen két alapvető szemlélet ütközhet majd — számos átmenetin kívül —: az érintettek egy része a körülményeket helyezi előtérbe, abban keresi a hibát, míg a másik tábor hajlik az erőteljesebb önkritika irányába.

No de, folytassuk! —kas

5.

„Nagyon örülök, hogy lehetőséget kaptam a hangos gondolkodásra, s abban a témában, amely minden elítéltet foglalkoztat. Még három és fél évem van hátra a büntetésből, de úgy érzem az első hónapokról, már most gondolkodni kell! Mert a szabad életbe való beilleszkedésről nem lehet elég korán beszélni.

Én már egyszer szabadultam, de sajnos nem sikerült a beilleszkedés. Ebben emberi gyengeségeim és a körülmények egyaránt közrejátszottak. Nagy reményekkel és tele ambíciókkal léptem ki a börtön kapuján, de már az első napokban akadályokba ütköztem. Kezdődött azzal, hogy szülővárosomban — ahol szüleim is laktak — nem akartak felvenni dolgozni, mert börtönből jöttem. Edesanyám és a *rendőrség* — nem tévedés — közbenjárása kellett ahhoz, hogy végül alkalmazzanak. Sajnos, munkatársaim sem voltak mentesek az előítéletektől, s úgy éreztem: kiközösítenek a börtönmúltam miatt. A volt barátok pedig, majdnem hogy *ellenségeimmé* váltak. Mindenben igazat adtak, bármit tettem, mondtam, pedig tudtam, hogy helytelen dolgokat cselekszem, mondok. Úgy gondolom, félhettek tőlem.

Ha elmentem szórakozni, mindenki engem nézett, én voltam a beszédtéma. Ezt nem lehetett bírni! Sajnos nem a legmegfelelőbb módon igyekeztem megváltoztatni a rólam kialakult képet, következésképpen ismét börtönbe kerültem.

Még sok időm van idebenn, de már foglalkoztat: hogyan kezdjek majd „új életet"? Szerintem a pártfogó segítsége létkérdés, nélküle egyszerűen nem tudjuk átvészelni az első hónapokat. Hangsúlyozom viszont, hogy ez nélkülünk nem megy. Sajnos sokan „bedőlnek" a pártfogó „zsarnokságáról" szóló meséknek. Pedig elsősorban a mi érdekünkről van szó: nekünk fontos, hogy ne kerüljünk vissza! Itt benn állandóan a szabad életről ábrándozunk, kinn aztán hamar elfelejtjük az itt tett fogadalmakat...

Az aláírás lemaradt Vác

6.

„Érdeklődéssel várom a vitaindító felhívás reakcióit, különböző megnyilvánulásokat társaim részéről. Valahogy úgy érzem a *mentalitások harca* lesz ez. Így kell lennie, hisz elsősorban min, helyesebben kin múlik a járható út megtalálása? A válasz szerintem adott: rajtunk.

Sajátos hangvételt ad az egész vitasorozatnak, hogy a hozzászólók — eddig — szinte kivétel nélkül visszaesők, olyan emberek, akik legalább egyszer már túl vannak az első hónapokon.

Én — sajnos — szintén büntetett előéletűek közé tartozom, így „élményszerűen" írhatok az első hónapokról. Előrebocsátom: nem „szövegelni" akarok, mert amit mondok, az a börtönben még egy első bűntényes szájából is frázisként hangzana, de három évig éltem szabadulásom után háborítatlanul, mint más ember. Most újra itt vagyok, a részletekre nem térek ki, mert nem ide tartozik. Röviden csak annyit: nem az „üldözöttek" sorsszerűsége révén kerültem börtönbe! Hanem azért, mert — ha csak egy pillanatra is — felengedett az első hónapok *tartása*. Az igaz életre nevelő iskola — a negyven hónapos kurzus — úgy látszik nem volt elegendő.

Hogy mi történt velem? Címszavakban: munkára jelentkeztem egy H. H. által is propagált vállalatnál, és szívesen fogadtak. Később megnősültem és éltem az átlagember nyugodt, kiegyensúlyozott életét. Szűkebb vagy tágabb környezetemben senki sem marasztalt el igaztalanul, s a rendőrség sem zaklatott. Tulajdonképpen a régi életem folytattam, bűn nélkül. Aztán negyven hónap után... no de ezt hagyjuk.

A saját példám is bizonyítja: született bűnöző nincs. Jellemgyenge, befolyásolható ember, az igen. S olyan ember is kell, hogy legyen, aki éppen az első hónapok nehézségeiből, egy életre levonja a helyes tanulságot.

Végezetül még annyit: bizonyos értelemben nincsenek „első hónapok". A társadalom nem figyeli árgus szemekkel a szabadulót. A lehetőségeken belül segít, ha igény van rá, de ha szükséges, szankciót is alkalmaz. Mert az ember ne csak létezzen, sodródjon az árral, hanem éljen, ha lehet, céltudatosan. Ez a megoldás!

Móczár Gyula
Állampuszta

7.

„...Tollat fogtam, hogy egyéni gondolataimat a vita tárgyává tegyem... Különösen nehezek az első hónapok azoknak, akiket nem vár haza senki. Árván nőttem fel és nemegyszer szabad emberként is gondot és csalódást okozott az emberek nemtörődömsége. Amikor pedig valaki börtönbe kerül, egyszerre „megfagy" a légkör körülötte. Sok elítélt idebenn elveszti saját énjét. Megalkuvóvá válik, hagyja magát sodorni, elfelejti saját ízlését, véleményét, végső soron eredeti életcélját. Vagyis megtagadja önmagát!

Igazat adok Sz. F. írásának, amikor arról ír, hogy jobban fel kellene készülni a szabad életre. Mert hiába készül valaki látszólag tervszerűen a szabad életre, amikor kilép a börtön kapuján a társadalom makacs ellenszenvével találkozik. Hiába talál jó munkahelyet, ha munkatársai előítélettel viseltetnek iránta. Ha az ember új környezetében elmondja, honnét jött, nem segítséggel, hanem megvetéssel találkozik. Ilyenkor sokan pohár után nyúlnak. Röviden tehát: minderre is fel kellene készíteni a szabadulót...

Kecskés János
Vác

---

tam volna. Péter elutazása után is változatlanul jól éltem. A Helmuthtól kapott pénzem még jócskán tartott, hiszen Péter mit sem tudott róla és hosszú ideig még ő gondoskodott rólam kiutazásom után is.

Unatkoztam. Céltalanul, elfoglaltság nélkül teltek napjaim. Helmuth tudniillik a legutóbbi látogatásakor azt mondta, nem fontos elhelyezkednem, ha a megélhetésem biztosított, és a szabad mozgás segíti ismeretségi köröm kiépítését. Péter küldeményei jó alibinek bizonyultak, így nem sokkal élettársam távozása után hamar kialakultak újabb kapcsolataim. Nappal aludtam, este elmentem néhány alkalmi ismerősömmel szórakozni. De ez is csak néhány hétig jelentett némi unaloműző elfoglaltságot.

Később mégis munkahelyet kerestem, már csak azért is, hogy az éjszakai életben való mozgáshoz a biztonságérzetem tovább szilárduljon. Próbáltam újra zenei pályán elhelyezkedni. Zeneiskolai állás sehol sem volt kilátásban, ezért meghirdettem a magántanítást, hogy igazolt kereseti forrásom legyen. Sikerült öt-hat tanítványt magam köré gyűjteni. Tanítványaim között volt egy jómódú asztalosmester, aki mindenféle fából készült eszközzel felszerelte háztartásomat. A hegedűvel azonban semmire sem ment.

A másik felnőtt tanítványom egy kissé ütődött agglegény volt. Hivatalsegédként dolgozott az egyik kórházban. A zene mániája volt. Persze nekem teljesen mindegy volt, tud-e hegedülni az illető vagy sem, megélhetést, keresetet igazolt, ez volt a lényeg.

Egyik alkalommal idősebb építészmérnökkel ismerkedtem meg. Korát meghazudtolóan temperamentumos volt. Később amikor engem megunt, és én is új mesterségre adtam a fejemet, átkapcsolt fiatal barátnőimre, a körülöttem forgolódó lányokra. Nekem megmaradt jópajtásomnak.

Azt hiszem, itt léptem át életemnek egy újabb szakaszába. Igen, minden bizonnyal itt kezdődött egy újabb életmód, egy új bűnözési forma, a mások testének áruba bocsátása.

Egyik nap kora reggel telefonon felhívott Egon, egy középszerű színész, aki akkoriban barátom volt. Azt kérdezte, hogy meglátogathat-e. Igent mondtam. Meglepetésemre egy nőt is hozott magával. Amikor megkérdeztem, hogy mit jelent ez, és miért nem beszélte meg velem előre, hebegett valamit, hogy ezt a nőt a „Budapest" táncpalotában szedte fel, és azt remélte, nem haragszom meg. Zavarában úgy törte a szöveget, mint aki nem jól tud magyarul. Egy órai tartózkodás után távoztak. Egon száz forintot nyomott a markomba, és hálálkodva elszelelt a nővel. Ez volt új mesterségem kezdete.

A folytatást akadályozták a nálam cincogó, botfülű tanítványok, akiknek útját gyorsan kiadtam. Ezért úgy rendeztem a dolgaimat, hogy ötvennyolcban elhelyezkedtem egy külkereskedelmi vállalathoz előadónak, illetve levelezőnek. Itt dolgoztam két éven át, amikoris önként kiléptem a vállalattól.

Bécsből mind ritkábban kerestek fel, mert érdemleges anyagot a két év alatt nem nagyon tudtam számukra adni, hiába követeltek tőlem.

★

Egy délelőtt a Váci utcában sétálgattam és összetalálkoztam egy lánnyal, aki prostitúció miatt lebukott és együtt ettük a lencsét Kistarcsán. A közelemben lakott albérletben. Margó, harmincéves, gömbölyded, mosolygós barna nő volt, és az egyik klinika belgyógyászati osztályán nővér. Délutánjai általában szabadok voltak, mert hol délelőtt, hol éjszakai műszakban dolgozott. Egyedüllétéről és gyenge anyagi körülményeiről panaszkodott.

Azt is elmondta, hogy gyakran akadnának pénzes barátai, de nincs hová vinni őket, mert albérleti szobáját egy másik nővel kell megosztania, és a háziasszonya különben sem tűr meg férfi látogatót. Mondtam neki, hogy nekem is vannak barátaim, akik többször jönnének fel szívesen, más barátaikkal is, ha lenne megfelelő partnernő ehhez.

N. T.

(Folytatása következik)

EGY PILLANAT KUDARCA

Két és fél év után újra börtönben. A szabad élet után ismét a régi rend, fegyelem. Ha van ebben valami más is, ami túlmutat a jelenen, az az, hogy a maga kárán megtanulja, nem lehet egy percre sem „szórakozott" az ember, az éberségét meg kell őriznie mindenütt és minden körülményben.

Hogyan is került vissza? Mi történt azon a bizonyos karácsony előtti napon? J. G. harminckilenc éves most, hetedik büntetése ez. És ez, időben — a legkevesebb. „Mindössze" négy hónap. De ez azt is jelenti, hogy egy évre visszavetette őt élete alakításában.

De hallgassuk meg, saját szavaival, hogyan is volt az eset?

— Két hatalmas bőrönddel bementem egy nagy ABC-áruházba, körülbelül 1500 forint értékű áru volt a bőröndökben, elmulasztottam a leglényegesebbet, nem mutattam meg, hogy mi van a bőröndökben, holott, ha ezt megteszem, ma nem beszélgetünk itt. De milyen az ember, álmomban nem jutott eszembe, hogy nekem kellemetlenségem lehet akkor is, ha nem csináltam semmit. Tehát, mikor beléptem nem szóltam, hogy nézzék: ez és ez van nálam, hanem bementem és vásároltam, azt hiszem négyszáz forint értékű árut vettem, s mentem a pénztárhoz, beálltam a sorba, s fizettem. Ki akarok menni, erre szólnak, hogy menjek utánuk. Bementünk az irodába, s ott közölték velem, hogy nyissam ki a bőröndöt, mert abban olyan áru is van, amit nem fizettem ki. Elámultam. Honnan tudják, látta valaki, hogy beletettem valamit? Nyissam csak ki, és ne vitatkozzam! Nem vitatkoztam, kinyitottam, s rámutatnak egy 160 forintos csomag kávéra, meg egy doboz külföldi dezodorra, mondván ezeket „beletettem", és nem fizettem értük! A felháborodásom nem ismert határt. Hogyan, amikor csaknem kétezer forint értékű árum van, a zsebemben legalább annyi készpénz, csak nem képzelik, hogy elemelek valamit is?!

— És visszavonták a gyanúsítást?

— Nem. jegyzőkönyvet vettek fel, amit természetesen nem írtam alá, kértem, hogy hívjanak rendőrt, mert velük nem vagyok hajlandó tárgyalni. Jött is. És neki magyaráztam, hogy mi is történt valójában.

— Erre összeomlott a „hamis vád", és maga elmehetett?

— Úgy látszik, nem, mert folytatása lett a dolognak, a rendőr jelenlétében aláírtam, de rávezettem a jegyzőkönyvre, hogy nem értek vele egyet, s bizonyítani tudom, hogy máshol vettem a szóban forgó cikkeket az egyik barátommal!

— A tanács szabálysértési osztályára került az ügy, ott mi történt?

— Mivel büntetve voltam már, a tanács átküldte az ügyemet a bíróságra, ahol is tárgyaláson zajlott tovább.

— És a bíróság hogyan foglalt állást?

— Négy hónap börtönre ítélt. Önként vonultam be, október 16-án, s február 16-án szabadulok, jövőre.

— Most, itt, bent nyugodtan megmondhatja, hogy elvette, vagy a körülmények szerencsétlen összjátéka okozta, hogy ama pillanat kudarcot hozott magának...

— Nyugodtan fogadtam az ítéletet, nem is fellebbeztem, ma is nyugodt vagyok, tehát, józan és tiszta fejjel mondhatom, hogy nem vettem el semmit, csupán azt, amit ki is fizettem. Miután hitelt érdemlően ezt nem tudtam bizonyítani, vállalnom kell a következményeket. És én vállalom. Annak ellenére, hogy soha ilyen bűncselekményt nem követtem el. Nem is illik be a képbe, amit rólam alakítottak ki, akár civilben, akár a börtönben.

— Lehet, hogy úgy van, ahogy maga mondja, de az is lehet, hogy mégis csak elvette... Mindenesetre: ez alapos lecke volt, s ha szabadul, bizonyára kétszer is meggondolja, mit vigyen be, vagy mit hozzon ki egy önkiszolgáló áruházból.

— Valóban, sokkal komolyabban kell vennem azt a tényt, hogy az áruház is veszélyes terület, főleg azoknak, akik már többször voltak büntetve. Tehát, sokkal, de sokkal éberebbnek kell lennem, mert az is tény, hogy az áruházakból lopnak az emberek. Megértem én, hogy az áruházak eladói vigyáznak, hiszen komoly értékekről van szó... Belenyugszom, hogy kudarcot vallottam, egy könnyelmű pillanat, hogy nem mutattam meg, már az üzlet bejárata előtt, mi minden van nálam, az volt az oka, hogy itt vagyok. Igaz, voltam büntetve, de soha lopásért!

— Mi volt az első büntetésének oka?

— Sportoló voltam, méghozzá válogatott tornász, kimentünk ötvennyolcban Franciaországba, s én nem jöttem haza, csak nyolc hónap után, ezért kaptam az elsőt, aztán valutázásért, a következőt, ezért zsinórban, vagy ötször! Nem szabad elfelejteni, hogy még akkor roppant fiatal voltam, nem nőtt be a fejem lágya, ma már nem foglalkozom ilyen ügyekkel, két és fél éve rendszeresen dolgozom, tanulok, s komoly beosztás várományosa voltam. Ha nem jön közbe ez az ügy, ma, boldog ember lennék. Most, várnom kell, egy évet. De belenyugszom, mert tudom, hogy nem voltam elővigyázatos, s magamnak köszönhetem, s nagyobb részben magamat vádolom, hogy ilyen helyzetbe kerülhettem.

— Hát igen, más kárán tanul az okos, de az sem baj, ha valaki a maga kárán.

— Ha arra gondol, hogy ez megismétlődhet, akkor téved. Nem vagyok gyerek, tudom, hogy nekem százszor jobban kell vigyázni, mint másnak, mert nekem, akinek összesen hét, azaz 7 ítélete volt, kevésbé hiteles a szavam, mint annak, akinek egy sem! Ezzel tisztában vagyok, s mindig is tudatában voltam, de kihagytam egy pillanatra... Ez a tanulság nekem egy életre szól.

Á. J.

KÖZPONTI STÚDIÓ

Novemberi előzetes

Már nem nyílhatnak a völgy virágai, mert valaki megérintette őket, s az érintés nyomán színpompás fejecskéik élettelenül, meredten a földet nézik. Mindenki tudja, hogy nem vendég már Ő, a Fagy, a Nagy Úr! Elérkezett az Ő ideje! Ahol ott van az élet vagy megszűnik, vagy csak pislákol. Ne többet erről — s így —, hisz Fekete István író sokkal szebben ír a természetről, a körülöttünk levő világról. Csokorba kötünk jó pár írását, de úgy, hogy e csokorhangulatból illat is árad, mert mindig friss, üde, mert idő s fagy soha nem árthat neki.

A késő őszt, főleg annak estéit gyakran kapcsoljuk az olvasáshoz. Ki mit olvas, s hogy tetszett. Gyakori téma ez a zárkákban. Mikrofonunk „bekandikált" egy-két zárkába, s hogy mit látott-hallott, önök is hallani fogják. (Természetesen csak azt, ami az olvasást illeti, s rá vonatkozik, az marad a „mikrofonfülnek".)

Ugyancsak összegyűjtöttük azokat a véleményeket, melyeket önök írtak műsorainkról — próbáltuk csokorba kötni. Hogy milyen sikerrel? Megírhatják, elmondhatják. Szívesen vesszük a hangszalagra rögzített javaslataikat, vagy a már kész „megoldásaikat". Több intézetben megkapják, s megkaphatják a mikrofont azok, akik bánni tudnak vele. Forduljanak az illetékesekhez kérelmükkel! Talán nem fölösleges ismét megemlíteni, hogy a közelmúlt példája (gondolok a „Hangpróbára") igen hasznos, tanulságos és szórakoztató megoldásokat eredményezett.

Előzetes és elítélt ügyes-bajos problémáival nevelőjéhez fordul, tőle kér segítséget, tőle kap választ a hogyan továbbra. A nevelői munkában sokszor áll a fordítottja is, amikor ő keresi meg neveltjét, mert, teszem azt, munkájával, magatartásával probléma van. Két „problémás" fiatalembert hívatott a nevelői szobába a nevelőnő, hogy a tiltott kapcsolatokról, ne csak véleményt cseréljenek, hanem — őszintén megbeszéljék, tisztázzák problémáikat. Hogyan sikerült „tisztázni"? Fültanúi lehetnek. Fültanúi lehetnek továbbá azoknak is, akiknek támaszuk a társadalom. Azok a gyerekek, akik nevelőotthonokba „kényszerültek", mert szüleik megfeledkeztek róluk, élték saját életüket, holott, a család kötelez. A családi otthon melegét áhítozzák. Hogyan vallanak ők és a nevelők erről...

T. M.
K. S. vezetője

Látogatás a Székesfehérvári Könnyűfémműben

Régi ismerősök között

SZÉKESFEHÉRVÁR 1972 AUGUSZTUS. A magnetofon szalagja a Könnyűfémmű igazgatói irodájában pereg...

„A társadalom számára, nem lehet közömbös, hogy a büntetésüket kitöltött személyek élete a jövőben hogyan fog alakulni. Törvénytisztelő, rendszeres munkát végző állampolgárokká válnak, vagy újabb bűncselekményt követnek el.

Sokak élete zátonyra futott, elveszítették családjukat, otthonukat. Nincs hová menniük. Ezeket az embereket be kell fogadni, segíteni kell őket, lehetőséget, perspektívát kell teremteni, hogy megtalálják helyüket az életben. Le kell győzni az előítéleteket, azon kell lennünk, hogy gyökeret eresszenek, otthonra találjanak. Az idő bizonyítani fog...

A Székesfehérvári Könnyűfémmű, a megyei párt- és állami szervek egyetértésével és támogatásával elhatározta, hogy a jövőben a szabadságvesztés büntetésből szabadultakat szervezetszerűen segíteni, támogatni fogja.

A jelentkezők részére munkát, szállást, letelepedést, otthont biztosítunk... Egyik lakóépületünket a szabadultak rendelkezésére bocsátjuk..."

A Székesfehérvári Könnyűfémmű igazgatójának hét évvel elhangzott szavait idéztük.

Jól emlékszem, milyen kétséget, fenntartást váltott ki ez a párját ritkító kezdeményezés. Sokan várakozó álláspontra helyezkedtek, hogy mi lesz belőle.

A Heti Híradóban heteken keresztül bemutattuk a magyar ezüst fellegvárát a KÖFÉM-et, amely nemcsak hazánk, hanem Európa egyik legkorszerűbb, legnagyobb alumínium feldolgozó üzeme. Ismertettük a munkalehetőségeket, a munkakörülményeket. Fényképeket közöltünk a szabadultak rendelkezésére bocsátott lakóépületről a két szoba hallos lakásokról, amelyben öt-hat személyt helyeznek el.

A gyár nevelési tanácsadójával Csenda Károllyal együtt jártuk az ország különböző vb. intézeteit Sopronkőhidától Szegedig. A személyes találkozások lehetővé tették, hogy az elítéltek még bővebb, részletesebb tájékoztatást kapjanak a KÖFÉM által biztosított lehetőségekről.

Az elítéltek körében nagy volt az érdeklődés, de nehezen akarták elhinni, hogy a gyár nem munkaerőt akar ilyen módon toborozni, hanem önzetlen segítséget kíván nyújtani azok számára, akik szakítani szeretnének korábbi életükkel.

Csenda Károly számtalanszor hangsúlyozta, hogy a gyárnak nincs égető, megoldatlan munkaerőgondja. Csupán lehetőséget kínál azoknak az embereknek, akik úgy érzik, egyedül, támasz nélkül nehezebben tudnának a szabad életbe beilleszkedni.

— Nekünk becsületes munkásokra van szükségünk, akikre mindig számítani lehet. A szakmával nem rendelkezők részére a tanulást biztosítjuk — mondotta Csenda Károly.

Soha nem felejtem el a hatvan esztendős — számtalanszor büntetett — Járossy István aggódó szavait.

— Néhány napon belül szabadulok, nincs hová mennem. Bármilyen munkát elvállalok, csak helyezzenek el a szállón...

— A vállalat zömmel fiatalokat alkalmaz, de jöjjön nyugodtan, majd találunk olyan munkát, amelyet el tud látni — nyugtatta meg a kétségbeesett, idős embert Csenda Károly.

A sopronkőhidai találkozóról készült riportunkat — amely a Heti Híradó 1972. december 16-i számában jelent meg — a következő mondattal fejeztük be.

„...Most már az elítélteken a sor, hogy éljenek a kedvező lehetőséggel..."

★

MÉG MA IS GONDOSAN ŐRIZZÜK azt a levelet, amelyet 1973. január elsején kaptunk:

„...Sopronkőhidáról kétszáz forint segéllyel szabadultam, ennek ellenére nem voltam elkeseredve, hiszen a Székesfehérvári Könnyűfémműtől ígéretet kaptam, hogy alkalmaznak. Amit azonban ott tapasztaltam, az minden várakozást felülmúlt. Késő este érkeztem. Vártak! Négyszemélyes, modern bútorokkal berendezett, padlószőnyeges, tiszta, kényelmes szobában kaptam helyet.

Másnap megkezdődött a felvételi eljárás. Azzal kezdték, hogy átadtak néhány étkezési jegyet. Az ünnepek előtt segélyt kaptam. Talán soha az életben nem volt ilyen nyugodt karácsonyom..."

Tisztelettel:

Járossy István

a KÖFÉM dolgozója

Csenda Károllyal lapozgatjuk a Heti Híradó 1973-as évfolyam számait.

A január 13-án megjelent újság 4. oldalán: Az első lakók címmel közölt írást nézzük.

...Györke Ferenc... Járossy István és a fiatal Berke Tibor. Két generáció! Györke, Járossy Sopronkőhidáról, Berke Tökölről, a fiatalkorúak intézetéből...

Csenda Károly mélyet sóhajt és ismét cigarettára gyújt...

— Ők voltak az első fecskék... Györke, még ide jövetele előtt, közvetlenül a szabadulása után újabb bűncselekményt követett el. Erről természetesen mi nem tudtunk... Szó nélkül távozott. Később elfogta a rendőrség, és újra elítélték...

A kis Berke Tibi is elment... úgy tudom azóta már többször megjárta a felnőttkorúak börtönét is...

— És Járossy Pista bácsi, ahogyan mi neveztük, egyszerűen: az öreg, vele mi lett?

— Az öreg úr, tőlünk ment nyugdíjba. Sokat betegeskedett, szociális otthonba helyeztük el, de mindig visszajött a szállóra. Itt érezte magát jól. Tett-vett. Óvodásoknak vitte az ebédet, a kertészetben segítkezett. Sajnos, egy szobai verekedésnél megszúrták. Felgyógyulása után ismét szociális otthonba került... Később gépkocsibaleset áldozata lett... A fiúk koszorút vettek és elkísérték utolsó útjára... Egyedül ők állták körül a sírját...

★

1973. SZEPTEMBER 15. Múlt és jelen címmel látott napvilágot egy írás Székesfehérvárról.

V. Józsefről készült. Érdemes idézni a részleteket.

„...Célhoz ért egy ember, aki tizenegyszer volt büntetve és csaknem két évtizedet töltött a börtönben... Félve és bizalmatlanul lépett be a Székesfehérvári Könnyűfémműbe, de segítő kezekre talált. Nem a múltat kérdezték, hanem a jelent a jövőt. Tiszta, fehér huzatú ágyat kapott és munkát, meleg ebédet, és életcélt. Amit a Heti Híradóban olvasott, azt a valóságban is tapasztalta. Talán önmaga sem gondolta, hogy gyökeret tud ereszteni... Kőműves ként dolgozik, az egyik szocialista brigád tagja. Maguk közé fogadták. Ő vezeti a brigádnaplót.

Amikor a Vietnami Demokratikus Köztársaság miniszterelnöke meglátogatta a KÖFÉM-et, a brigád megbízásából ő kérte meg Phan Van Dong miniszterelnököt, hogy néhány sort jegyezzen be a naplóba. A jelentős eseményről fénykép is készült, amely lapunkban is megjelent.

V. József életében jelentős dátum volt 1973. szeptember 12-e. Ezen a napon kötött házasságot. Felkérésére Csenda Károllyal mi voltunk a tanúi.

— Megható nap volt — emlékszik vissza Csenda Károly. — Józsi volt az első, aki a szállóról megnősült. Mindannyian örültünk.

— Ha jól tudom albérletbe költöztek.

— Igen. A feleség előző házasságából volt egy kisfiú, ő is velük lakott. Józsi nagyon szerette a csöppséget.

— Hogyan alakult az életük?

Újabb cigaretta...

— Józsi rengeteget dolgozott szépen keresett. Fizetésének jelentős részét takarékba tették. Önálló lakásra gyűjtöttek...

Pár évvel később hivatta az igazgató. Közölte, hogy a gyár egyik családi házát eladják. Részletre megvásárolhatja. Huszonötezer forintot kellett befizetni.

Józsi boldogan rohant haza és kérte a feleségét, hogy a takarékból vegyen ki huszonötezer forintot.

Az asszony sírva valotta be, hogy a takarékban nincs egyetlen fillérük sem...

Később kiderült, hogy az asszony csúnyán becsapta. Nem egy, hanem négy gyermeke van, és a pénzt tartásdíjra és egyebekre fordította...

El lehet képzelni, mit érzett V. József. Az asszonyt elzavarta. Ő dühében napokra eltűnt. Ivott...

A fiúk keresték meg, és hozták vissza a szállóra... Igazolatlan mulasztásait is rendeztük.

Merem állítani, ha nem állunk mellette, akkor könnyen végzetes következményekkel is járhatott volna a nagy csalódás...

Elváltak! Józsi később újra megnősült. A városban laknak. Jól vannak. Nemrég gépkocsit vásároltak. Hát ilyen az élet...

★

A SZABADULTAK és a szálló életében jelentős dátum 1974. február 20. Dr. Korom Mihály — akkori igazságügyminiszter felkereste a Székesfehérvári Könnyűfémművet. Meglátogatta a szabadultakat, a szállón lakókat. A beszélgetés során Sz. József azt mondta a miniszternek:

— A Székesfehérvári Könnyűfémműnek köszönhetem, hogy talpra tudok állni, hogy emberré válhatok. Nemcsak a biztos megélhetést, hanem a boldogságomat is itt találtam meg. A munkahelyemen ismerkedtem meg a feleségemmel, ő már öt éve dolgozik a vállalatnál. Amikor összeházasodtunk, a vállalattól balatoni beutalót kaptunk. Házasságkötésünk után hat hónappal már beköltözhettünk a családi szállóba. Nagyon szép, modern szobába lakunk. A bútort is a vállalat adta. Végleg Székesfehérváron akarunk maradni. A jövőnk biztosított, két év múlva önálló lakást kapunk. Érte havonta ezer forintot fizetünk be, A többi a fennmaradó összeget hat, minc év alatt kell törleszten

Sz. József 1973-ban a vác fegyházból szabadult. Szüle hallani sem akartak felőle hiszen fiatal kora ellenére már számtalanszor volt büntetve. Budapestre viszont a régi „baráti" társasága miatt nem akart menni. Így választ totta Székesfehérvárt és a Könnyűfémművet.

Az elmúlt évek során Sz Józseffel és feleségével gyakran találkoztam. 1976-ban megkapták új önálló lakásukat. Rövidesen megszülete az első kisgyermekük. Szé otthonukat bebútorozták, ház tartásukat gépesítették. Fele sége jelenleg a második gyerekkel van gyermekgondozási segélyen.

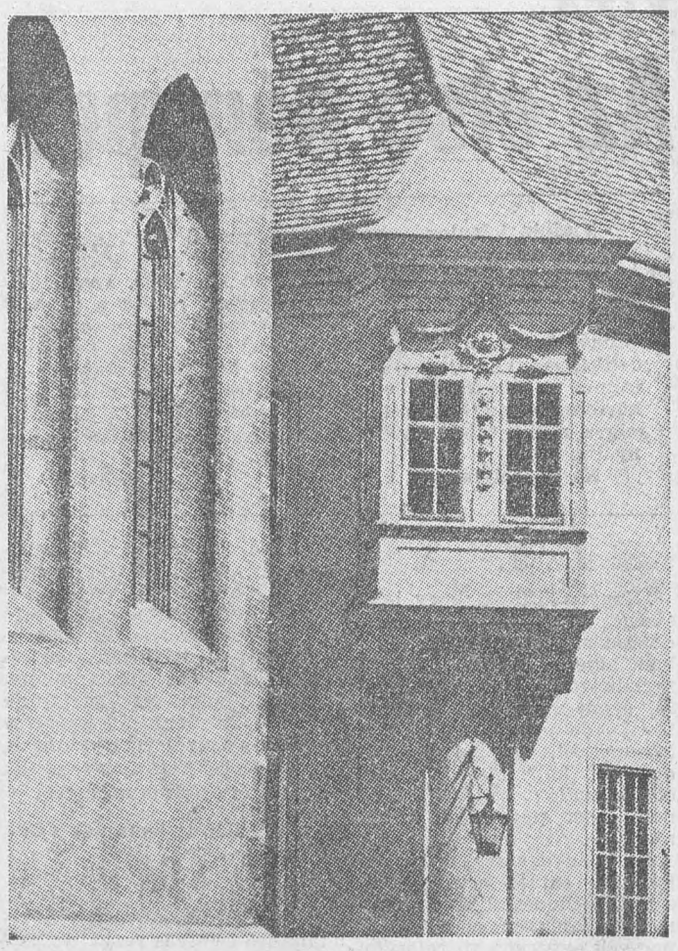

A régi...

A kisgyerekek a nagyszülők szívét is meglágyították. Szent a béke...

Sz. József legutóbbi találkozásunkon elmondta, hogy továbbra is folyamatos műszakban dolgozik, hiszen minden fillérre szükségük van. Szépen keres, de a sok kiadás, törlesztés miatt gondosan be kell osztaniuk fizetését.

Annyit még el kell mondanom Sz. Józsefről, hogy néhány évvel ezelőtt megemlítettem neki: Vácott járva sok elítélt kételkedik, hogy élete és nemcsak az övé, hanem a többieké is rendeződött. Erre ő önként felajánlotta, hogy szívesen elmenne Vácra, és személyesen elmondaná egykori elítélttársainak az igazságot. A találkozóra, amely nem kis meglepetést keltett, a fegyházban sor is került.

K. REZSŐ SZINTÉN RÉGI ISMERŐS. Fiatal kora ellenére a legsúlyosabb fokozatú elítéltek közé tartozott. Talajtalan, gyökértelen volt. Nem volt otthona, nem találta a helyét. Életének jobbra fordulását külföldre szökéstől remélte. Keserves évek után jött rá, hogy helyzetén szülőházájában is lehet változtatni, és ehhez Székesfehérváron megkapta a lehetőséget, a segítséget.

A szálló szobájában beszélgettünk.

— Hat éve lakom itt, és nagyon jól érzem magam.

A szoba nagyon barátságos, egyáltalán nem hasonlít a hagyományos munkásszállásra. A falakon festmények, könyvek, rengeteg virág. A kis asztalon televízió, rádió, japán magnetofon, folyóiratok, újságok.

Vodkával kínál. Ő nem iszik, mert délutános műszakba megy.

— Amikor a KÖFÉM-be kerültem, nem volt szakképzettségem. Folyamatos műszakban a szállítási részlegben dolgoztam. Jól kerestem. Minden hónapban megvolt az ötezer-ötezerötszáz forintom.

Nagyon sok mindent vásároltam. Ruháim már alig férnek be a szekrénybe. Nyugodtan, kiegyensúlyozottan élek.

A gyárban szakképzettséget szereztem. Targoncavezető vagyok. Jelenleg hétezer forint a fizetésem.

— Nősülés?

— Egyelőre nincs szándékom megnősülni.

— Nem gondolt arra, hogy albérletbe költözik, vagy átmegy a gyár másik szállójába?

— Ugyan, ilyen kényelmes otthonom máshol úgysem lenne...

— ZIMM —

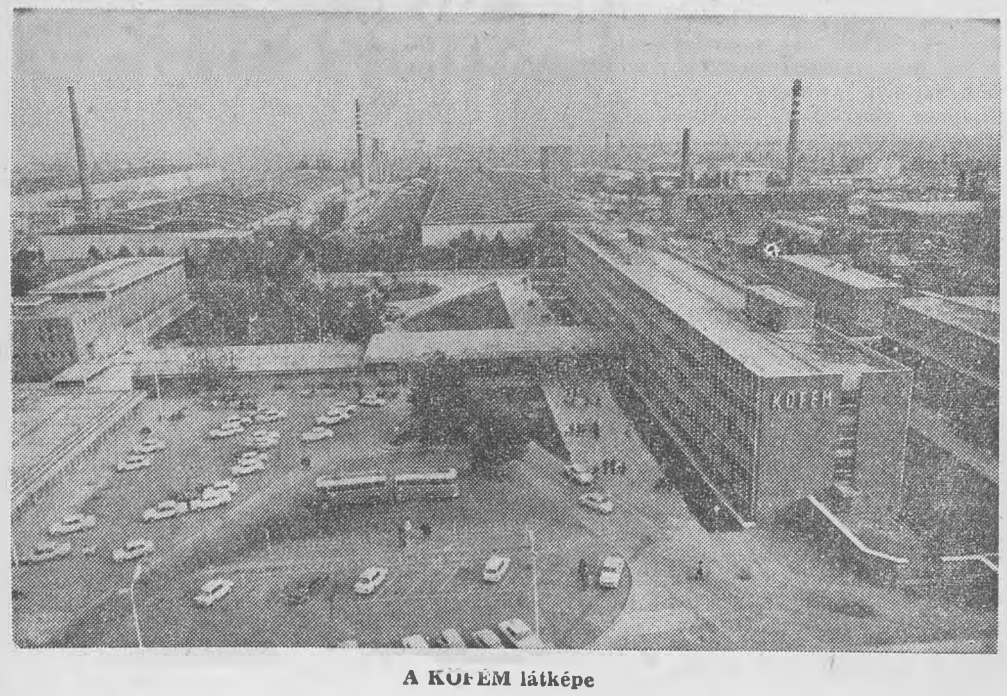

A KÖFÉM látképe

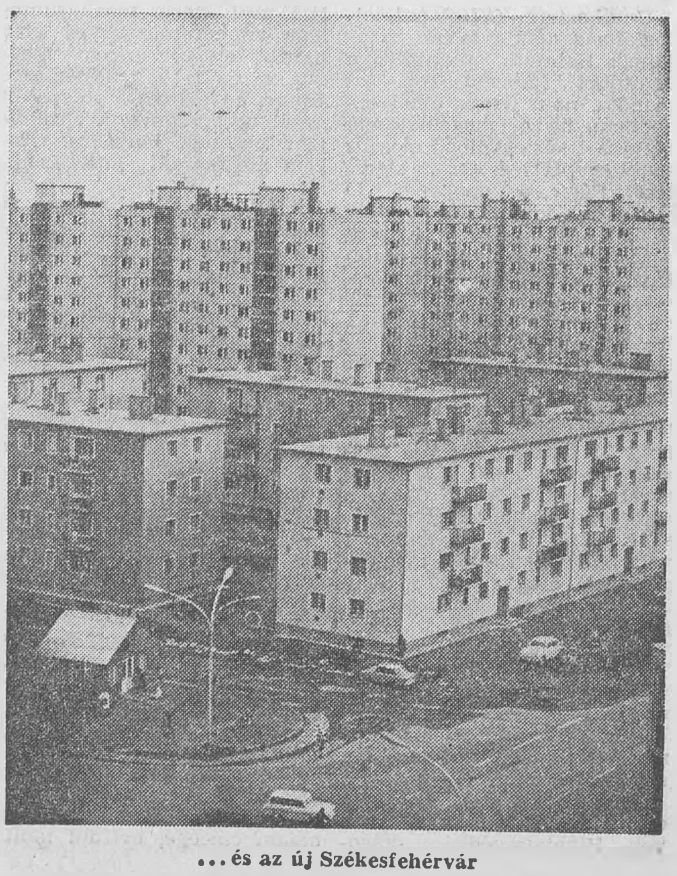

...és az új Székesfehérvár

• A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 62. évfordulójára •

Nyikolajev Aszejev

Lövés az Auróra cirkálóról

Aurórának a hajnalt nevezték,
s azt a hajót is létünk reggelén,
mikor roppant korhadó eresztték,
s október fénye szállt a földtekén.

Olyan volt az, mint a hajnal hasadása,
emlékeinkben mindig úgy marad,
mint röppenő rakéták ragyogása,
mellyel köszönt az első virradat.

S a lövés, mely eldördült dübörgön,
akkor hirdette át időn, teren,
hogy új igaz rend született a földön,
és új ember és győztes küzdelem.

A Föld örömben gazdag-fényesebb lett,
és felújjongtak mind az emberek,
mikor hajó ágyúja a csendet
a Néva fölött zúgva törte meg.

Most minden évben, mikor ősz sodorja
naptárról s fáról a levelet,
emlékezünk rád, fénylő Auróra,
a hajnalunk kezdődött meg Veled.

Vastag borítékot hozott a szerkesztőségbe a posta. Mint kiderült, a kalocsai szigorított őrizetesek irodalmi szakkörének munkáját rögzítették hangszalagra, illetve vetették papírra. Bakos Balázsné, Joó Ferencné és Tóth Györgyné elítéltek irányításával színvonalas műsort készítettek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójának megünneplésére, amelynek nyilvános előadására november 7-én, szerdán délelőtt kerül sor, az intézetben. Az irodalmi szakkörök tagjai lesznek a meghívottak, a többiek a rádión keresztül hallhatják a megemlékezést.

Szerkesztőségünk a kalocsai műsor anyagából válogatta, állította össze az újság megemlékezését, s így mentünk elébe az eseménynek, ahelyett, hogy utólag tudósítottunk volna róla.

Juhász Gyula

Az Októberi Forradalomhoz

Fáradtan és csalódva százszor,
S száműzve bús fiatalon
A szabad élet asztalától
Köszöntelek,
Forradalom!

Siromban véltelek megérni,
S alig mert halkuló dalom
Mint éji szellemet idézni,
Föligézni,
Forradalom!

Megáldom rózsás lobogódat
Mint messiást bús Simeon,
A vérem tán színében olvad,
De láttalak,
Forradalom!

Tán holnap otthagysz eltiportan,
Mint láncfüvet domboldalon,
Én láttalak robogni, jól van
Győző szekér,
Forradalom!

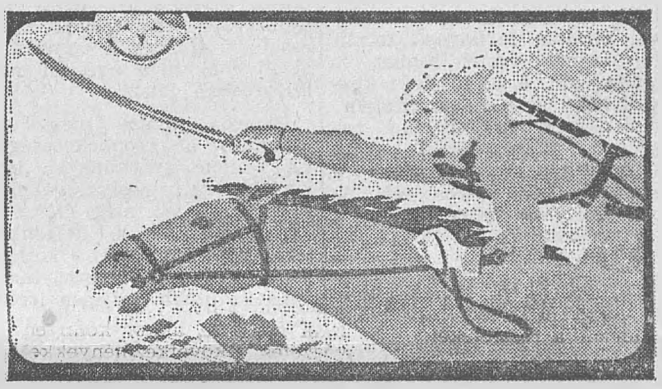

Madarász Emil

Perekopnál

Perekopnál áll egy magas sírhalom, sírhalom.
vörös kőből emléktábla van azon.
Nyugszik ottan harminc-néhány Buggyoni-huszár,
Harminc között magyar három:
Kovács István, Juhász János, Hajdú Pál.

Perekopnál felszerelt a kommuna, kommuna.
ezerötszáz orosz hold a vagyona, vagyona.
Dolgozik ott kétszáz-néhány kommunár,
ahol meghalt
Kovács István, Juhász János, Hajdú Pál.

Perepoknál minden piros reggelen, reggelen,
kilenc traktor a szántásra kimegyen, kimegyen.
Kilenc traktor minden reggel
ott a dombnál díszmenetben szalutál:
— Adjon isten, valamennyi Buggyoni-huszár,
meg tenektek,
Kovács István, Juhász János, Hajdú Pál.

Móricz Zsigmond

Kis Samu Jóska

(RÉSZLET)

...Felcsigázza még egyszer magában minden erejét, s megy előre, tovább, lassan, mint a gyík.

S egyszer csak előtte az orosz katona.

Ott fekszik a fűben, zöldes ruhájában elterülve, a sapka félig lefittyen a fejéről, hosszú szőkésbarna haja csapzottan hullt izzadt, meleg homlokára. A szája kicsit nyitva, s az arca szelíden, békésen, mint egy gyermeké, ott hever egy zsombékon. A fegyver kiesett a kezéből, kenyérzsákja ott van mellette, úgy alszik, mint édesanyja ölében a csecsemő, aki annyira boldogan és olyan bizalommal hagyja el magát. Nem bánja, ha akármi történik is vele, agyon lehet ütni, agyon lehet csókolni, mire lebegett alatta, szinte a föld meleg lüktetését lehetett látni együtt az orosz vitéz csöndes lélegzésével.

Kis Samunak megcsillant a szeme. Éles lett a pillantása, leste, mérte, milyen mélyen alszik a muszka.

Aztán kinyújtotta a kezét, kezében az éles, hegyes, marokra fogott szurony. Mikor már csak egy centiméterre volt az orosz testétől, kigombolt, szőrös, piros bőrű pihegő mellétől, megállott. A kemény vas, a könyörtelen gyilok mintha magától állott volna meg, mintha tétovázna, megremegne valami szép és igaz gondolat hatása alatt. Aztán visszahúzódik, s a másik kezébe kerül.

Kis Samu pedig fogta puszta kézzel a hosszú orosz puskát, s kiemelte a fűből... Milyen engedelmes állat a fegyver, a gép, ha nincs összekapcsolva vele élő emberi lélek. Már ott volt az orosz halál a magyar marokban... S most újra kinyílt, kinyúlt a magyar kéz: felvette a barna kenyérzsákot... Egyéb nem kellett neki.

Még egyszer végigfutotta a pirosan alvó, nagy embert. Nem volt már fiatal ember, hosszas, ritka, szőkebarna szakáll ütközött ki az arcán, a vonásain, fáradtak voltak, mint az élet harcában megőrlődött családapáké, pedig legény volt még.

„Aludj, testvér" — mondta Kis Samu magában; azzal a nyakába vette a puskát, a tarisznyát, s elkezdett visszafelé csúszni. Egy horkanást hallott, ettől megijedt. Borzasztóan megijedt; fölébredt a szerencsétlen, akkor meg kell ölni. Várt nesztelenül, mint a rozsbogár, amely a legkisebb neszre halottnak tetteti magát, s csak hosszú perc múlva indult újra útnak...

Így indult ő is útnak, visszafelé a csapásán... Hogy meg lehet ismerni a hóban a nyúl csapását, a páros kettős nyulakét, két kicsi elől, két öreg nyom hátul. Vagy a rókáét, ahogy egyenletesen ügetett, s hosszú farka utána söpört a havon... Az ember útja még súlyosabb, az élő füvet úgy széttöri, árkot ás, vés a füves réten. Mikor bebújt a drót alatt. Samu Jóskát ott találta a poszton. Ült, ült és aludt. Aludt, mint a muszka, s nem ébredt fel.

Az alvásért nagy büntetés jár: vesszőzés, kikötés, nagy veszély esetén főbelövés... és hogy aludt ez is... Nem bírta szegény kivárni az édes füveket.

— Nohé, no... — rázta meg cimbora. — Hékás... Alig tudott bele lelket verni.

— Itt az ennivaló!

Samu Jóska nagyra meresztett álmos szemmel nézte a kenyértarisznyát, amely dagadt volt. Ránézett a cimborájára, megcsóválta a fejét. Megértette. Hanem volt valami, valami furcsaság a tarisznyában, amitől mindkettőjüknek kerekre nyílt a szeme.

Egy kis fura alkotmány: egy kis bababölcső.

Samu Jóska vette a kezébe. Bicskával faragva, olyan kicsi, ringó bölcső.

Hallgattak, néztek.

A nap melegen sütött le az égről, kábultak voltak az árnyéktalanságon, csöppek gyöngyöztek le rajtuk, s úgy a szemük táján összecseppentek, lebiggyentek...

A Samu Jóska könnye a kis bölcső közepére esett.

— Hun szedted ezt, testvér?

— Ott alszik egy árva magában — mondta Kis Samu.

Hallgattak. Azt akarta mondani: „Jó lesz az én Bözsi leányomnak!" — de nem mondta ki. Csak hallgatott. A másik is azt akarta mondani: „Vidd haza a te Bözsi leányodnak..." — s ez se mondta ki.

Törtek a kenyérből, s lassan eddegéltek. Falatonként morzsolgatták szét az istenadta kenyeret...

Egyszer azt mondja Samu Jóska:

— Testvér.

— Mi kell, testvér?

— Hun alszik az az árva?

— Hát arra le.

Azzal tovább ettek. Eccer Kis Samu szólalt meg:

— Ejnye, ejnye, ha tudtam volna...

S megint tovább ettek.

Megint Samu Jóska szólt egyet:

— Én is tudnék ilyet csinálni az én Bözsikémnek.

S műértő szemmel nézegette, tanulta a bölcsőcske formáját.

Aztán Kis Samu mondta:

— Alkalmatos, de nem boszorkányság.

Samu Jóska azt mondta rá:

— Nem.

Kis Samu megint ezt:

— Add csak ide, testvér...

— Én?... Nem én...

— Hásze, jóember, nem akarom megenni.

— Nem tudom, mit akar kend, de én vissza akarom vinni.

— Hogy vinné kend, mikor én hoztam?

— De én találtam ki, hogy... Nekem van gyermekem, én tudom, mié!...

Nem szólt tovább, csak megindult vissza a másik csapásán. Félt, hogy nem tud szólni a torka szorulásától.

— No, tegyen legalább bele kend valamit, csak nem visz üres bölcsőt — szólt gorombán Kis Samu, s egy darabot tört le kenyeréből... Ki tudja, az a muszka is mikor kap újra?

A muszka ébren volt, ott ült a fűben, lecsüggesztette a fejét, már nem tudta, mi történt vele. Csak akkor riadt fel, mikor emberi arc bukkant fel előtte.

Samu Jóska intett egyet neki, aztán odanyújtotta fél tenyerében a bölcsőt.

A muszka csak nézett vérres szemmel, elbámulva.

— No, vegye csak el kend — szólott barátsággal Samu Jóska —, nem dinament van benne, hiszen ismerheti, mi, a!

S az orosz elvette. A két apa egymásra nézett, aztán gyorsan elfordult. Mindenik szégyellte a harcmezőn a férfiszemben a könnyet.

SPORT

Kupaszerda érdekességeiről

Csúcsok gólokban, piros lapokban

Lisszabonban 50 ezer néző felfokozott érdeklődése kísérte a Sporting—Kaiserslautern mérkőzést. A szembenálló játékosok feltűnően harciasan kezdtek, hullottak a sárga lapok, mint őrszel a falevél. A hazaiak védője, Menenses, kíméletlen belépői után a kiállítás sorsára jutott. Az ír Carpenter, a találkozó bírája ellen tüntettek. Elszabadult a pokol, percekig állt a játék. Végül helyreállt a rend, s később a játékosok is lecsillapodtak.

A liege-i stadionban a forróvérű nápolyiak randalíroztak, vezetést szereztek a Standard ellen, beálltak védekezni, s a jelentések szerint ütöttek-vágtak a kapujuk előtt. Capone, az olasz gól szerzője is hátrament „védekezni", Al Capone emlékét idézte, tisztátalan eszközökkel harcolt. Végül a kiállítás sorsára jutott, csakúgy, mint klubtársa, Celestini. A spanyol Gurecetanuro játékvezető a 90 perc folyamán még kilenc(!) sárga lapot is kiosztott. A Napoli „piros lap invázióval" rajtolt, az első fordulóban két játékosa, Filippi és Guidetti ment hamarabb zuhanyozni.

A forró légkör bizonyságaként további három piros lap is gazdára talált a szerdai napon: Nencsev (Sztara Zagora), Zamfir (Pitesti) és Tilhoi (Craiova) búcsúzott a záró sípszó előtt a játéktól. A Nantes—Steaua mérkőzésen két francia és négy román játékos kapott sárga lapos figyelmeztetést, három-három került kiosztásra a Porto—Real Madrid és a Dukla—Strasbourg mérkőzéseken is.

Nyilván összefüggésben van a harci kedvvel, hogy a játékvezetők szokatlanul sok, 15 büntetőt ítéltek, ezekből 13 gól esett. Nagy meglepetés, hogy a távolról is félelmetesen bombázó nyugatnémet Bonhof, a Valencia csillaga hibázta el az egyik 11-est, Beldeanu a másikat, aki a 80. percben még fölényesebbé tehette volna a Craiova amúgy is meglepő 2-0-ás győzelmét a Leeds United ellen.

A három kupa szerdai 32 mérkőzésén 91 gól esett és feltűnő eredményességet árultak el a klubok más országból igazolt játékosai. A 91 gólból összesen 20 fűződik 12 „vendégmunkás" nevéhez. Ötöt lőtt a dán Lerby (Ajax), hármat honfitársa, Simonsen (Barcelona), egyet az ugyancsak ajaxos Arnesen. Az izlandi Petursson a Feyenoordot segítette, három találattal, az ugyancsak izlandi Sigurvinsson küldte a hálóba a Liege győztes gólját. Az angol Cunninghan (Real Madrid), Keegan (Hamburg), a brazil Manoel Fernando (Lisszabon), az olasz Cucinotta (Servette), az argentin Kempes (Valencia), az ír Birtles (Nottingham) és a skót Young (Arsenal) is döntő érdemeket szerzett klubja továbbjutási reményeihez egy-egy góljával.

Az eddig lezajlott három mérkőzés után a dán Lerby vezeti az összetett góllövőlistát, 270 perc alatt már nyolcszor betalált a kapuba. Különben az Ajax kupagólcsúcsot javított. A nagy európai klubcsapatok versengésének hosszú történetében először fordul elő, hogy egy gárda két forduló alatt elérkezzen a 26 gólhoz. A csúcsot még az 1970—71-es idényben állította fel a skót Celtic, amikor két forduló után 24-2-es összesített gólkülönbséggel állt, igaz, a finn Kokkola és az ír Waterford volt az ellenfele. Az Ajax 26-2-es gólkülönbséggel áll, de még egy mérkőzése hátravan.

A szerdai forduló rangadóját Hamburgban vívták, óriási várakozás előzte meg a Liverpoolt kiverő Dinamo Tbiliszi és az NSZK-bajnok Hamburg találkozóját. A grúzok igazolták jó hírüket, s hiába utazik két gól előnnyel a Hamburg a visszavágóra, remegő lábakkal lép majd pályára az idegenbeli küzdelemre. Kargus — Kaltz, Hidien, Jakobs, Nogly, Buljan, Keegan, Hartwig, Hrubesch, Magath és Reimann alkotta a hazai kezdőgárdát, zúgott a buzdítás, de fokozatosan elhalkult a közönség a Kipiani által vezérelt és fölénybe került Dinamo játéka láttán. Semmi meglepetést nem keltett, hogy a 29. percben Kipiani megszerezte a vezetést a vendégeknek. Nyolc perccel később a hátvéd Kaltz bombája egy szovjet védőn irányt változtatva jutott a tehetetlen Gabelija mellett a kapu sarkába. Talán nem szerez több gólt a Hamburg, ha Keegan nem kapcsol rá. Az 53. percben Kaltz viharzott előre, pontos beadását a legjobbkor érkező angol csatár kapásból bombázta a felső sarokba. Ritkán látható, védhetetlen gól volt... A 74. percben Hartwig fejese biztosította a két gól előnyt a Hamburg számára, de Branko Zebec, a hazaiak edzője is kifejtette, remek együttessel állnak szemben és a visszavágón nem engedhetnek meg egyetlen perc kihagyást sem. Nodazi Akalkatszi, a tbilisziek edzője szerint szünet után a Hamburg jobban játszott, mint a Liverpool, a visszavágón így is továbbjutást vár.

Az első fordulón pontveszteség nélkül túljutott klubok: Hamburg, Hajduk és Ajax (BEK), Lokomotiva Kosice, Barcelona és Nantes (KEK), valamint Diósgyőr, Feyenoord és Standard Liege (UEFA Kupa).

Szerdán remekeltek a csehszlovák együttesek, a Dukla, a Kosice, a Brno és a Banik egyaránt győzött. Csak győzelmet könyvelhetett el, 16-0-ás gólkülönbséggel a három holland klub, az Ajax, a Feyenoord és a PSV Eindhoven. A négy olasz csapat győzelem nélkül zárta a játéknapot, a nyugatnémetek közül csak a Frankfurt kapott ki, Anglia négy klubja a lehetséges nyolc pontból ötöt szerzett meg.

Páholyban, vagyis a következő kupaszakaszban érezheti magát az eredmények alapján a Hajduk, az Ajax, a Barcelona és a Feyenoord, bár a Diósgyőr és a Bayern München idegenbeli sikere is továbbjutást ígér. A három kupa további 26 helyéért még heves csaták várhatók november 7-én, a visszavágókon.

BEK

Dukla Praha—Strasbourg 1-0
Dynamo Berlin—Servette 2-1
Nottingham—Arges 2-0
Celtic—Dundalk 3-2
Vejle—Hajduk 0-3
Hamburger SV—D. Tbiliszi 3-1
Ajax—Omonia 10-0
Porto—Real Madrid 2-1

KEK

Lok. Kosice—Rijeka 2-0
Beroe—Juventus 1-1
Panioniosz—Göteborg 1-0
D. Moszkva—Boavista 0-0
Arsenal—FC Magdeburg 2-1
Bonneweg—Barcelona 1-4
Nantes—Steaua 3-2
Valencia—G. Rangers 1-1

UEFA KUPA

Banik—D. Kijev 1-0
Arisz—Perugia 1-1
D. Bucuresti—E. Frankfurt 2-0
U. Craiova—Leeds 2-0
Dundee United—Diósgyőr 0-1
Zbrojovka—Keflavik 3-1
D. Dresden—Stuttgart 1-1
Crvena Zvezda—CZ Jena 3-2
Lok. Szófia—Monaco 4-2
Aarhus—Bayern München 1-2
PSV—St. Etienne 2-0
Feyenoord—Malmö 4-0
Standard—Napoli 2-1
M.-gladbach—Inter 1-1
Grasshoppers—Ipswich 0-0
Sporting—Kaiserslautern 1-1

Lengyel—magyar

Most sem sikerült

A szurkoló örök optimista. Az USA elleni 0:2 után is azért ültek le a képernyő elé oly sokan, hogy reménykedjenek egy győzelemben. Mert ezen, a legyelországi bányászvárosban lejátszott találkozón, az olimpia részvételéért győznünk kellett volna. A csoport harmadik tagja ugyanis kétszer legyőzte ellenfelünket, így Csehszlovákia komoly lépéselőnyhöz jutott.

A hat diósgyőri labdarúgót felvonultató együttesünk — kiegészítve két Honvéd, egy-egy Vasas és újpesti, valamint pécsi játékossal — végül is 1:0-ra kikapott. S azért kapott ki, mert egyértelműen jobb volt az ellenfél! Az első félidőben akár 2—3 gólt is lőhettek volna, a második játékrészben pedig a mezőnyfölényünket nem tudtuk kamatoztatni. Hozzátéve: még ekkor is veszélyesebbek voltak a lengyel ellentámadások.

E vereség, amely valószínűleg azt jelenti, hogy nélkülünk zajlik majd le a moszkvai olimpia labdarúgó tornája, sajnos ennél többet is „mondott". A sajtó és a közvélemény által nagy türelemmel „kezelt" új labdarúgó vezérkar kétségtelenül igen szimpatikus törekvéseinek a kudarcát is. Hiszen ez az olimpiai válogatott adná a gerincét annak a válogatottnak, amelynek majd ki kellene harcolnia a VB 24-es döntőjébe jutást. S azt ma már senki sem vitathatja: ez a csapat nem lesz képes erre.

Radikális reformokra van szükség! S az új MLSZ-t dicséri, hogy elsőrendű célként határozta meg az ifjúsági korú labdarúgók újfajta képzését. S talán a legjobb magyar edzőt, Dalnoki Jenőt bízta meg e fontos teendő irányításával. Pár év múlva ennek nyomán, talán már nem kell ilyen, s ehhez hasonló kudarcokat elszenvednünk.

Mert visszatérve az olimpiai selejtezőre: ismét bebizonyosodott, hogy a korszerű labdarúgás elemeit a jelenlegi élvonalbeli játékosok nem tudják elsajátítani. Érdemes lett volna stopperral mérni, hogy mennyi idő alatt jutott el egy lengyel és egy magyar támadás a befejezéshez. A magyar akciók lassított felvételnek tűntek egy-egy gyorsabb lengyel támadáshoz viszonyítva. S ezért nem szabad a játékosokat elmarasztalni: ilyen az itthoni bajnokság!

S ez már az egyesületek, az edzők felelőssége: évek óta egyszerűen nem vettek tudomást arról, hogy a nemzetközi élvonal már egészen más felfogásban játszik.

Papíron persze még van esélyünk a csoportelsőségre. Le kellene győznünk a lengyeleket és a csehszlovákokat idehaza — ez még csak elképzelhető — s idegenben legalább döntetlent kellene játszani északi szomszédunkkal. (Ez utóbbi teljesen irreális.)

— kas

Alakul az Európa-bajnokság döntőjének mezőnye

A labdarúgó Európa-bajnokság csoportküzdelmei lassan befejezéshez közelednek. A magyar válogatott finnek elleni győzelme után Görögországban ülhettek ünnepet: válogatottjuk elsőként ért célba. Lényegében már csoportgyőztesnek érezheti magát Anglia és az NSZK, amely egyaránt 5:1-re verte szerdai ellenfelét, Észak-Írországot, illetve Walest.

Az 1. csoportban Angliának egyetlen pont kell a végső sikerhez, s ez nem jelenthet gondot: Bulgáriát, majd Írországot is saját otthonában fogadja.

A 2. csoportban Ausztria áll az élen 9 ponttal a 8 pontos Belgium előtt, de az osztrákoknak már csak egy, a belgáknak két mérkőzése van hátra. A 7 pontos Portugália még háromszor lép pályára: otthonában fogadta Norvégiát és Ausztriát, idegenben küzd Skóciával.

A 3. csoportban a spanyoloknak (7 pont) a Ciprus elleni győzelem (idegenben) a döntőt jelenti. Mögötte Jugoszlávia áll négyponttal és két hazai mérkőzéssel: Románia és Ciprus ellen.

A 4. csoportban Lengyelország áll az élen 12 ponttal, mégsem lehet már döntős. Az első hely kérdése az NDK—Hollandia összecsapásnál dől el: mindkét csapatnak 11—11 pontja van, a hollandoknak 17—4, az NDK-nak 16—8 a gólkülönbsége, így a holland válogatottnak a döntetlen is elég a csoportelsőséghez.

Az 5. csoport éllovasa, a 8 pontos Csehszlovákia tulajdonképpen a döntőben érezheti már magát: idegenben játszik a 7 pontos franciákkal, de hazai pályán Luxemburggal, s ez a hazai két pont bőven elég a sikerhez. (Ez a két mérkőzés van még hátra.)

A 6. csoportban Görögország továbbjutott, a 7.-ben az NSZK 6 ponttal vezet az ugyancsak 6 pontos Wales előtt, de amíg az NSZK saját pályán fogadja Törökországot és Máltát, Wales Törökországban vívja utolsó csatáját.

Így kell!

A labdarúgó NB I tizenegyedik fordulójának egyik legnagyobb meglepetése a Volán veresége volt. A közlekedésiek, akik néhány nappal korábban az Üllői úton legyőzték az FTC-t, kikaptak a DMVSC-től a Czabán Samu téren. A Volán vezetősége nem ment el szó nélkül a történtek mellett, hanem gyorsan intézkedett. Erről Grosics Gyula, a Volán SC elnöke így nyilatkozott:

— Kritikán aluli teljesítményt nyújtott a csapat, főleg az első húsz percben — mondta. — Nagy mellénnyel léptek pályára a mieink, s ez azzal járt, hogy tervszerűtlenül, az edzői utasításokat mellőzve játszott mindenki! Olyan hozzáállást tapasztaltunk, amelyet nem tűrünk el! Bár az igazság kedvéért meg kell jegyezni, hogy ez a lagymatag játék húsz percig tartott, utána megemberelte magát a csapat. Rúgott két gólt, lőtt három kapufát, de a hátrányt behozni már nem tudta. Úgy döntöttünk, a lélektelen, a fegyelmezetlen játékért az egész együttest kedvezményelvonásban részesítjük. Közöltük a játékosokkal, hogy ha még egyszer hasonló nemtörődömséget tapasztalunk, akkor az ügynek sokkal súlyosabb következményei lesznek. Nem tűrjük el, hogy a mi játékosaink ilyen szemlélettel lépjenek pályára.

Eddig a nyilatkozat. A Volán vezetését dicséret illeti azért, hogy nem megy el szó nélkül a gyenge teljesítmény mellett, hanem felelősségre vonja játékosait.

Heti HÍRADÓ
SAJTÓSZEMLE
Szerkeszti: a szerkesztő bizottság Budapest V., Steindl utca 8. sz. 1054.
Kiadja: az Igazságügyi Minisztérium Bv. Országos Parancsnoksága 79—4645. Szikra Lapnyomda Budapest

NB II

Pontot vesztett a Haladás

A 13. fordulóban az éllovasok közül csak a Haladás nem tudott győzni. A többi mérkőzésen nagyjából a papírforma érvényesült.

A Keleti csoportban a Szolnok és a Nyíregyháza idegenben azonos gólkülönbséggel győzött, megmaradt a szolnokiak minimális előnye. A Hódmezővásárhely már az élcsoportba került.

A Középcsoportban is győzött a két rivális. Ebben a csoportban a SZEOL újabb győzelmével már előkelő helyre jött fel.

A Nyugati csoport meglepetése, hogy az éllovas Haladás nehezen szerzett egy pontot az utóbbi időben gyengélkedő Komló otthonában. A Kaposvári Rákóczi hátránya egy pontra csökkent.

KELETI CSOPORT

Lehel SC—Papp J. SE	2-1
Szabó L. SE—HMSE	0-1
Kazincbarcika—BTASK	5-0
D. Kinizsi—Eger	1-2
Asztalos SE—Nyíregyháza	0-3
Gyula—Universitas	2-0
Olefin SC—Ózd	1-1
Orosháza—Szarvas	3-1
MVSC—Balassagyarmat	1-0
Gyöngyös—Szolnok	0-3

Az élcsoport: 1. Szolnok 20, 2. Nyíregyháza 20, 3. HMSE 16, 4. Lehel SC 16.

KÖZÉPCSOPORT

Csepel—KKFSE	2-0
Kecskemét—Bem J. SE	1-1
V. Izzó—Bp. Spartacus	4-0
SZEOL—Vác	2-1
Pénzügyőr—BVSC	1-2
BKV Előre—Budafok	1-1
22. sz. Volán—G.-MÁVAG	1-1
Építők SC—Szegedi D.	3-0
Dunakeszi—Esztergom	2-0
Dunaújv. Ép.—Jánoshalma	3-0

Az élcsoport: 1. Csepel 24, 2. V. Izzó 20, 3. Vác 16, 4. SZEOL 15.

NYUGATI CSOPORT

KOMÉP—Szekszárd	1-[illegible]
Sabaria—MÁV DAC	0-0
Bábolna—Ajka	1-1
MÁV NTE—Soproni SE	2-1
Bakony Vegy.—Körmend	2-1
Pét—Kaposvár	0-2
Mohács-Véménd—Várp.	1-0
Bauxitb.—Olajbányász	0-0
Győri Dózsa—Dorog	4-0
Komló—Haladás	1-1

Az élcsoport: 1. Haladás 22, 2. Kaposvár 21, 3. Ajka 18, 4. Komló 17.

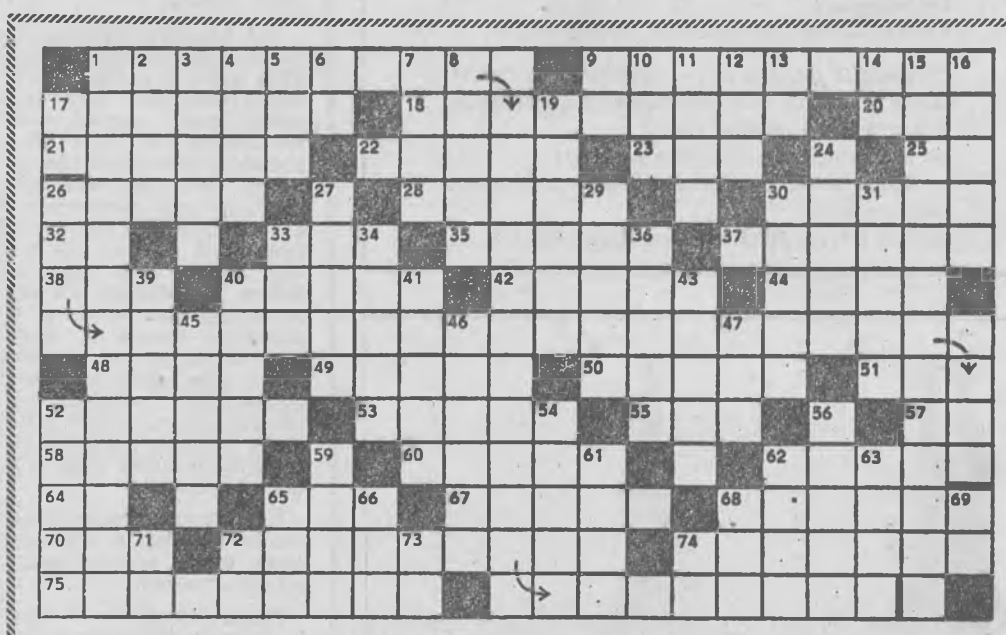

Goethe bölcselkedik

VÍZSZINTES: 1. Goethe kétsoros bölcsessége (zárt betűk: K, L, O, A; folyt. a függ. 26. sz. sorban). 9. Nemesfém színű karácsonyfadísz. 17. Ésszel ... (felfogni). 18. Teljes elhidegülés. 20 Női név. 21. Az ecetsav sója. 22. Kellemetlenséget növel, fokoz. 23. A tokajhegyaljai borvidék egyik községe. 25. Háziállat, népiesen. 26. Német objektív idealista filozófus. 28. A legkisebb értékű kártya a tarokkjátékban. 30. Bódulat. 32. Határozórag. 33. Válogatott holland labdarúgó. 35. Egy ... Debrecenben (Petőfi-vers címe). 37. Folyó Bulgáriában, a Rila-hegységben ered. 38. Az urán és a tallium vegyjele. 40. Mozgásképtelenné válik. 42. Népszerű táncdalénekes személyneve. 44. Italt kedvelő. 48. Új textilneműt áztat. 49. Peru fővárosából való. 50 Főleg mészkő és vasére anyagú üledékes kőzet. 51. „A" folyadék. 52. Esni kezd az eső. 53. Szép sport. 55. Nyakon viselik. 57. Éles egynemű betűi. 58. Az oroszok töltött kelt tésztája. 60. Író, irodalomtörténész (Antal). 62. Kőművesmunkát végez. 64. Zamat. 65. Talál. 67. Svájci francia esszéista, filozófus. 68. Fanyelű vashorog, ezzel húzogatják ki a kazalból a szalmát. 70. Nagy edény, tartály. 72. Megállapítás a beteg szívről (két szó). 74. Értéktelen limlomok. 75. Növényekben előforduló keserű ízű, mérgező anyag.

FÜGGŐLEGES: 1. A központosítást megszüntetve széttelepít. 2. Orosz férfinév. 3. Lét, régies szóval. 4. ...-elbeszélés (Lohengrin monológja Wagner operájának III. felvonásában). 5. Megelégelt. 6. A főnévi igenév képzője. 7. Kis terepjáró gépkocsi. 8. Oltóanyaggal injekcióztat. 9. Juttat. 10. Szeszes ital. 11. Emberi méltóságot sért 12. Vizinövény. 13. ... királya (Lalo operája). 14. Duplán: cukorka. 15. Saját fényű, látszólag alig mozgó égitestek. 16. Női név. 17. Növény. 19. Dél-Afrikában honos, fa nagyságú liliomfaj, névelővel. 24. Álca. 26. A vízsz. 1. sz. sor folytatása (zárt betűk: J, K). 27. Zoológus, a Budapesti Állatkert megalapítója (Adolf). 29. A régi lottó hármas találata. 30. ... holnap ott. 31. Izomdaganat. 33. Színesfém. 34. Lágyít. 36. Ehető patkó. 39. Híres ausztrál teniszező. 40. Orvosi kezelés alatt áll. 41. Vízzel letisztít. 43. Na látod! 45. Állati köröm. 46. Népszerű filmhős. 47. Tehergépkocsi-márka. 52. Elbeszélő költészet. 54. Légi szellem Shakespeare A vihar c. színművében. 56. Görög mitológiai királylány. 59. Titkon figyeli. 61. Svájc fővárosa. 62. Az I. világháború híres francia marsallja. 63. Festő, különösen falfestményei ismertek (Károly). 65. ...-ce (kínai filozófus). 66. Kábítószer. 68. ... victis! (VAE — Jaj a legyőzötteknek!). 69. Indíték. 71. A legrangosabb tenisztrófea betűjele. 72. Azonos római számok. 73. Pára! 74. A kálium és a nitrogén vegyjele.

Beküldési határidő: 1979. november 18.

A Heti Híradó XXIII. évfolyam 41. számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése a következő:

— Bizony, pedig hidd el, jobb szeretnék a fejemen hajjal járni.

Könyvjutalmat nyertek: Birkás Pál elítélt, Gyula, Mókus Sándor elítélt, Főv. I. sz. Bv. Intézet; Nagy Klára elítélt, Pálhalma; Steklik László elítélt, Zalaegerszeg; Pigniczki Jánosné elítélt, Pécs.